

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

LJUBLJANA, JUNIJ 2007 – Št. 69

Osrednja prireditelja ob dnevu izgnancev in 62. obletnici vrnitve iz izgnanstva in begunstva je lepo uspela

Iz slavnostnega govora Karla Erjavca, ministra za obrambo RS

Spoštovane izgnanke in izgnanci, člani Društva izgnancev Slovenije ter drugi udeleženci današnje prireditve ob dnevu slovenskih izgnancev!

Zadovoljen sem, da smo se danes ob dnevu slovenskih izgnancev in 62. obletnici vrnitve iz izgnanstva zbrali v tako velikem številu. Zborovanja slovenskih izgnancev so izrednega pomena za ohranjanje spomina na strahote druge svetovne vojne, pomembna pa so tudi kot opomin, da se kaj takega ne bi nikoli več ponovilo. Nedvomno je bilo izgnanstvo ena najhujših preizkušenj slovenskega naroda, v kateri sta se kalili in utrjevali narodna zavest in pokončnost. Tudi slovenski izgnanci, prisilni delavci, begunci in druge žrtve vojnega nasilja ste bojevali boj za slovenstvo, ki sta mu fašistična in nacistična ideologija namenili izginotje. Zato smemo izgnanstvo šteti kot dragocen prispevek k odporu slovenskega naroda proti okupatorju in prav je, da vedno znova, tudi na vaših zborovanjih, o tem seznanjamo širšo javnost.

Druga svetovna vojna je bila po obsegu krutosti in grozot žal vojna presežkov. Terjala je nad 45 milijonov življenj na vseh celinah. Nesmiselno nacistično in fašistično raznarodovalno in genocidno politiko je na svoji koži občutil tudi slovenski človek. Med okupatorjevimi raznarodovalnimi ukrepi je bil množičen izgon Slovencev genocidno dejanje, ki se je začelo takoj po okupaciji naše domovine. Podatki o izgonu Slovencev so še vedno premalo znani: prvi Slovenci so izgnanstvo okusili že v aprilu leta 1941, ko je okupator iz občin Krško, Brežice in Sevnica čez mejo pregnal približno 1000

ljudi. 7. junija 1941 je večji transport odpeljal nasilno izgnane Slovence iz Slovenske Bistrice v Arandelovac in ta datum ste si slovenski izgnanci izbrali za dan izgnancev. Že jeseni 1941 je bilo ob italijansko-nemški in NDH-okupacijski meji, na območju 100 kilometrov po dolžini in 25 kilometrov po širini, izgnanih skoraj 95 odstotkov Slovencev. V pokrajine tretjega rajha, Srbijo in na Hrvaško je bilo odpeljanih več kot 140 vlakov s slovenskimi izgnanci. Samo nemški okupator je izgnal več kot 63.000 Slovencev. Veliko Slovencev je bilo izgnanih tudi s slovenskega ozemlja, ki so ga okupirali Madžari, in iz Primorske po kapitulaciji Italije. V italijanska taborišča je bilo pregnanih okrog 30.000 Slovencev. Približno 17.000 Slovencev je pobegnilo pred izgonom na druga območja.

Številke so velike. Človeku, ki tega ni doživel, skoraj nepredstavljive. Glede na obseg izgnanstva to obdobje slovenske zgodovine lahko upravičeno poimenujemo prisilni eksodus slovenskega naroda. Upoštevač še žrtve osvobodilnega boja in vso materialno škodo, je slovenski narod za zmago nad fašizmom in nacizmom storil več, kot bi se moglo pričakovati od tako majhnega naroda.

Slovenski izgnanci ste bili prve množične žrtve druge svetovne vojne, vendar vam prejšnja država tega ni priznavala v zadostni meri. V dolgotrajnih prizadevanjih za obravnavo vprašanj vojne škode ste šele v samostojni Sloveniji, po zaslugi tudi Društva izgnancev Slovenije 1941–1945, uveljavili vsaj del svojih pravic in predvsem dobili moralno zadoščenje, da ste postali v družbi javno spoznani

Slavnostni govornik na osrednji prireditvi ob dnevu izgnancev in beguncev je bil Karl Erjavec, minister za obrambo Republike Slovenije. (Foto: A. Mihajlovič)

za žrtve nasilja druge svetovne vojne. Priznani so vam bili status žrtve vojnega nasilja in pravice, ki iz tega izhajajo – posebno zdravstveno, socialno in pokojninsko varstvo, dosmrtna renta za odvzem svobode, uzakonjena je pravica za odškodnine za fizično in psihično trpljenje in za umrle svojce. Slovenska država je prisluhnila vašim zahtevam, čeprav je bila pri reševanju in uveljavljanju vaših pravic včasih prepočasna.

Tudi sedanja vladna koalicija ima pozitiven odnos do vaših prizadevanj, da se reši vprašanje odškodnin za gmotno škodo, ki so jo povzročili okupatorji med vojno. Prav na vztrajanje naše Demokratske stranke upokojencev Slovenije – DeSUS-a je vlada vključila v koalicijsko pogodbo in omogočila delo medresorske komisije, katere naloga je bila, da pripravi nadaljnje korake za rešitev vprašanja odškodnine za materialno vojno škodo. Komisija je svoje delo že opravila, kot minister te vlade pa vam zagotavljam, da bom podprl rešitve, ki bodo v skladu z vašimi prizadevanji. Podobno velja tudi za vsa druga vprašanja pokojninskih in socialno-zdravstvenih pravic.

Danes, dobrih šest desetletij po drugi svetovni vojni, pri nas do teh tragičnih dogodkov še vedno ne zmoremo objektivnega in neobremenjenega odnosa. Še vedno je to tema, ki po nepotrebnem obremenjuje današnji čas. Prepričan sem, da moramo biti do zgodovine na nek način tudi sočutni in prizanesljivi. Prav je, da minulim dogodkom dopustimo, da sčasoma preidejo v zgodovino, vendar pa ne smemo dopustiti, da bi prešli v pozabo. Vaša naloga je, da nas na to stalno opominjate, dolžnost mlajših generacij pa je, da ta zgodovinski spomin spoštljivo in s hvaležnostjo ohranjamo in negujemo.

Večini izgnancev so bili prav ti bivši hlevi in konjušnice gradu Rajhenburg

pri Brestanici prva postaja na poti v izgnanstvo na tuje. Prav zato smemo ta prostor imenovati mavzolej slovenske preizkušenosti in pokončnosti. Osebnostno menim, da je mogoče prav **nacionalna izkušnja izgnanstva priložnost za resničen začetek narodove pomiritve.**

Skupna značilnost izgnancev, ki ste bili otroci ali odrasli, ženske ali moški, revni ali bogati, kmetje, delavci ali izobraženci, verni ali neverni, politično opredeljeni ali ne, vaša skupna značilnost je bila, da ste bili pripadniki slovenskega naroda. Bili ste slovenski izgnanci, iz svojih domov izgnani na tuje samo zato, ker ste bili Slovenci. Druga skupna izkušnja pa je ta, da ste kljub preizkušnjam, trpljenju in tragičnim izgubam skupaj uspeli premagati nečloveške ideologije druge svetovne vojne in se v domovino in na svoje domove vrniti pokončno in zmagovito.

Skupna usoda vas je povezovala in ne razdvajala. Zato morata vaša izkušnja in zgled postati odmevno sporočilo vsem nam, da si je vredno skupaj prizadevati za boljšo prihodnost.

Gostje na prireditvi

Poleg domačih visokih gostov – ministra za obrambo Karla Erjavca, ministra za gospodarstvo Andreja Vizjaka, vodje poslanske skupine Desus mag. Franca Žnidaršiča, županov občin, so se prireditve udeležili tudi veleposlaniki in konzuli Francije, Poljske, Nemčije in Češke ter prijatelji iz sorodnih društev iz Nemčije, Češke, Avstrije, Hrvaške ter Bosne in Hercegovine.

Predsednik RS dr. Janez Drnovšek, mariborski nadškof dr. Franc Kramberger in beograjski nadškof Stanislav Hočevar so nam poslali pozdrave in lepe želje za prijetno druženje.

Čeprav je dvorišče bivših hlevov in konjušnic zelo veliko, je bilo premajhno za okrog 6000 izgnancev in beguncev. (Foto: A. Mihajlovič)

Dolg nam bo država morala poravnati

Iz uvodnega govora Ivce Žnidaršič, predsednice DIS, ob dnevu izgnancev

Spoštovani in dragi izgnanci in izgnanke, begunci, prisilni delavci in druge žrtve vojnega nasilja in svojci; spoštovani praporščaki, spoštovani gostje in izvajalci kulturnega programa, pozdravljeni vsi, ki ste si vzeli čas in prišli na današnjo osrednjo prireditev ob dnevu izgnancev in 62. obletnici vrnitve iz izgnanstva in begunstva.

Zbrali smo se na tem dvorišču z obdanimi nekdanjimi hlevi in konjušnicami, kjer so okupatorji leta 1941 organizirali največje zbirno taborišče za izgon Slovencev. Poleg teh objektov so zgradili tu v bližini še barake in vse skupaj obdali z 20.000 metri bodeče žice, da ne bi kdo pobegnil.

Za veliko večino tukaj zbranih je bilo to taborišče prva postaja v izgon in štiriletno trpljenje. **Mnogi se niso vrnili. Zanje in za vse pokojne žrtve vojnega nasilja namenimo trenutek tišine. Slava jim!**

Nismo mogli dovoliti, da bi se ti objekti v celoti podrli, ostanejo naj kot spomenik v opomin prihodnjim rodovom.

Nekaj zgradb je obnovilo podjetje Eurosad, dve stavbi pa obnavlja naše društvo. V letu 2005 smo obnovili ostrežje in streho, v letu 2006 celotno fasado in odvodnjavanje. Čaka pa še obnova vseh notranjih prostorov taborišča. Pred dnevi pa sta Nadškofija in Eurosad zaščitila tudi ruševine okoli dvorišča.

Za obnovo tega taborišča je prispevalo več kot 14.000 članov DIS, 85 Krajevnih organizacij DIS in sponzorji. **Vsi, ki ste karkoli darovali, ste imensko vpisani v posebni knjigi, ki ste si jo lahko ogledali pri vходу. V brošurici, ki je izšla včeraj, pa lahko tudi preberete, kako smo obnavljali to taborišče in ga rešili pred propadom.**

Hvala vsem, ki ste razumeli pomen ohranitve tega zbirnega taborišča kot spomenika o tragediji, ki sta jo povzročila slovenskemu narodu fašistični in nacistični sistem. O našem trpljenju ne govorimo iz sovraštva do narodov naslednikov agresorskih držav v drugi svetovni vojni, saj smo zdaj skupaj v evropski družini in želimo z vsemi prijateljsko sodelovati, ampak da bi končno preboleli in odpustili, čeprav pozabiti ne smemo nikoli.

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 je bilo ustanovljeno na današnji dan pred 16 leti s ciljem ohranjanja zgodovinskega spomina in uveljavljanje statuta, da smo žrtve vojnega nasilja, in dosego pravic, ki iz tega izhajajo.

Za ohranjanje zgodovinskega spomina je bilo v teh 16 letih veliko storjenega in napisanega v 68 številkah Vestnika DIS, knjigah in brošurah; o tem pričajo tudi muzejske zbirke in razstave.

Poleg prizadevanj za ohranjanje zgodovinskega spomina smo po ustanovitvi našega društva in ustanovitvi lastne države dosegli status in kar nekaj pravic. Sami smo si izborili **uveljavitev odškodnin** za prisilno delo po nemškem zakonu **Spomini, odgovornost in prihodnost** in po avstrijskem Zakonu sprave. Te odškodnine je uveljavilo že okrog 12.000 Slovencev po nemškem in 2200 po avstrijskem zakonu.

Še vedno pa je ostalo odprto in nerešeno vprašanje odškodnin za odvzeto premično in uničeno nepremično premoženje.

Vladi, pristojnim ministrstvom in Medresorski komisiji smo posredovali vse potrebne podatke in predloge, na osnovi katerih ne bi bilo težko sprejeti politične odločitve glede povračila vojne škode. Za vladne organe smo zbrali tudi argumente za izterjavo vojne škode od naslednic agresorskih držav v drugi svetovni vojni.

Tega vprašanja ni rešila prejšnja vlada, kako se tega vprašanja loteva sedanja vlada, pa pričakujemo, da nam bo kaj povedal današnji slavnostni govornik.

Solidarnost in spoštovanje žrtev vojnega nasilja bi morali biti temeljni vrednoti vsake organizirane države, in ne le dobiček. **Ne sprejemamo argumenta, da država nima sredstev za povrnitev vojne škode, ob tem pa že 62 let razpolaga z delom premoženja, ki ga je dobila v okviru reparacij in s katerim bi lahko vsaj delno poplačala vojno škodo.**

Jubileji in zborovanja so primerna priložnost, da izrazimo radost in srečo, da smo kljub trpljenju, ki smo ga doživljali ne le v izgnanstvu, begunstvu, ampak tudi po vrnitvi v domovino, še živi. Dočakali smo, da živimo v samostojni Sloveniji, doživeli smo, da smo se povezali z drugimi narodi v Evropsko unijo. Ob vsem tem pa nas obdaja žalost in razočaranje, da vse te prijateljske države niso zmožne poravnati vojne škode civilnim žrtvam druge svetovne vojne.

Že večkrat smo rekli, da se več kot 50 let ni nikoli govorilo o slovenskih izgnancih, **razen izgnanih v Srbijo. In glejte: zgodovina se ponavlja! 62 let po drugi svetovni vojni izgnanci v Nemčijo, Madžarsko, Hrvaško in Italijo na prireditvi dneva upora nismo bili omenjeni.**

Ker so nas izgnali na tuje že leta 1941, nismo mogli sodelovati na nobeni strani, zato smo ostali zunaj zgodovine v socialističnem sistemu, sedaj pa tudi, ko so težnje, da se urejajo zadeve bolj za tiste, ki so sodelovali pri našem izgonu.

Izražamo ogorčenje, da se pripravljajo zakon, s katerim bi po hitrem postopku končali denacionalizacijo in s katerim naj bi

Predsednica DIS Ivca Žnidaršič je zelo konkretno opredelila stališča in zahteve upravičencev za povračilo gmotne škode. (Foto: A. Mihajlovič)

še dodatno omogočili vračanje premoženja tujim državljanom.

Tudi slovenski izgnanci, prisilni delavci, begunci in druge žrtve vojnega nasilja smo dali glas, da je slovenska vlada dobila mandat, zato, ker je obljubljala, da bo bolj varovala slovenske interese in krepila slovensko narodno zavest in popravila krivice.

Slovenski izgnanci in begunci imamo kot prve žrtve nacizma in fašizma po 66 letih od izгона in 62 letih povratka v domovino pravico vprašati, zakaj država še ni poskrbela za poravnavo vojne škode. Začuden smo, kako se hočejo spreminjati zgodovinska dejstva.

V Italiji so izdali publikacijo, v kateri so avtorji zamolčali obdobje fašizma in z njim povezane oblike nasilja nad Slovenci.

Po žaljivih izjavah italijanskega predsednika 10. februarja letos je bil v Trstu 31. marca še kongres, ki ga je sklicala Unija Istranov v sodelovanju s sudetskimi Nemci. Na tem kongresu, ki so ga poimenovali »Mednarodni kongres izgnancev in beguncev Evrope«, so sprejeli zahteve, da se vrnejo na ozemlje, od koder so odšli po drugi svetovni vojni, in da se jim vrnejo nepremičnine. Med agresorskimi državami nad Italijani je bila navedena tudi Slovenija.

Na ta kongres smo opozorili vse državne organe RS in evropske poslance ter pričakovali, da bo kdo reagiral na tako hudo provokacijo proti Sloveniji.

Naše društvo je organizatorje kongresa opozorilo, da se ne morejo razglašati za »Evropski kongres izgnancev in beguncev«, in jim napisalo, kdo je bil med drugo svetovno vojno agresor in kdo žrtev.

Zato se nam danes zdi še bolj pomembna pobuda, ki smo jo dali že leta 2002, da bi ustanovili **mednarodni odbor izgnancev in beguncev žrtev nacizma in fašizma v letih 1920–1945.**

Ta predlog smo že dali nekaterim evropskim organizacijam, ki združujejo izgnance in begunce. Zato ni naključje, da so danes med nami že nekatere osebnosti, ki so se že izrekle glede članstva v tem mednarodnem odboru.

Upamo, da bodo v Mednarodnem odboru sodelovala sorodna društva Francije, Poljske, Češke, Slovaške, Ukrajine, slovenskih izgnancev iz avstrijske Koroške, Hrvaške, Bosne in Hercegovine. V Mednarodni odbor so povabljeni tudi predstavniki društva za proučevanje prisilnega dela Slovencev iz nemškega mesta Rudolstadt, katerega predsednik je tudi med nami.

Cilj tega Mednarodnega odbora bo medsebojno spoznavanje in proučevanje skupne usode ter opozarjanje na vnovične pojave rasizma, fašizma in nacizma.

Naše društvo bo še naprej sodelovalo z župani nemških mest, v katerih so bila izgnanska taborišča in kjer so grobovi slovenskih izgnancev.

Posebno moramo ob tej priložnosti pohvaliti župane nemških mest Rudolstadt, Ilmenau in Kassel, ki so poskrbeli za obnovo in obeležitev grobov slovenskih izgnancev. 21. maja letos pa je bil tudi v nemškem mestu Arnstadt odkrit spomenik Slovincem, ki so tam umrli med drugo svetovno vojno.

Spoštovani!

Če dobro prisluhnete, lahko med temi zidovi še danes ujamete tiho ječanje, pritajeno ihtenje in šepetanje obljub ob bolečem slovesu. Ni treba veliko domišljije, da vidite tudi solze, stiske rok, objeme brez besed, poslednje zamahe v slovo, preden smo se povzpeli na tovornjake in živinske vagone. **A teh objektov taborišča ne ohranjamo zato, da bi pestovali staro in nikdar prebolelo bolečino, ampak kot spomenik pokončnosti in trdoživosti Slovencev, kot spomenik na čas groze, ki se ne sme nikoli več ponoviti.**

Na osrednji prireditvi DIS ob dnevu izgnancev so bili tudi številni domači in tuji gosti. (Foto: A. Mihajlovič)

Iz pozdravnega govora župana nemškega mesta Rudolstadt Jörga Reichla

Spoštovana gospa predsednica Ivica Žnidaršič, spoštovani gospod minister Karl Erjavec, spoštovani gospe in gospodje!

Vaša prireditev poteka tukaj na tem spominskem kraju pri grajskih hlevih, vendar ne zgolj zaradi tega, da bi ohranili spomin, ampak se tukaj srečate tudi zato, da bi znanje o teh dogodkih, o deportacijah in prisilnem delu podali naprej tistim, ki tega sami niso doživeli, tistim, ki pripadajo mlajši generaciji in ki so do sedaj premalo vedeli o tem.

Odkar ste navezali stike z našim mestom, so bili organizirani obiski slovenskih skupin v Rudolstadt. Iz njih so v tem času zrastle prijateljstva in pristrčni odnosi. Te stike negujemo tako na osebni kot tudi na uradni ravni, kot na primer moj predhodnik na mestu župana g. dr. Hartmut Franz ter gospa Sabine Christophersen, ki nas danes spremlja.

Spoštovani gospe in gospodje!

Želimo se zahvaliti za pristrčno povabilo k vam v Slovenijo, še posebej za povabilo na vašo prireditev tukaj na tem spominskem kraju. Z veseljem smo prišli – kot prijatelji – in seveda nismo prišli praznih rok. Danes vam bomo predali finačno dotacijo v višini 1.000 evrov, ki jo podarjata naše občinsko podjetje za oskrbo z energijo ter Ljudska hranilnica, ki v našem mestu Rudolstadt deluje že okoli 150 let.

Ta denar naj bo kot majhen prispevek

Župan nemškega mesta Rudolstadt Jörg Reichel pozdravlja udeležence (Foto: A. Rupar)

za potrebna obnovitvena dela na tem mestu spomina na grozovite dogodke v letih 1941 do 1945, kajti takšen kraj moramo ohraniti. Pomembno je, da se ga spominjamo.

Pozdrav župana občine Krško

Župan občine Krško Franc Bogovič je izrazil zadovoljstvo, da se je na prireditvi ob dnevu izgnancev zbralo tako veliko ljudi, in poudaril, da je občinski praznik Krško posvečen krškim žrtvam in izgnancem.

Govoril je o pomenu ohranjanja zgodovinskega spomina, ker dogodki v svetu kažejo, da se podobne tragedije lahko ponovijo.

Zahvalil se je Društvu izgnancev Slovenije 1941–1945 za krepitev vedenja o izgonu Slovencev in prizadevanje za obnovo tega taborišča v občini Krško. Z vztrajnostjo in dobrim delom DIS se bo ta spomenik ohranil, kar je vse hvale vredno. Izrazil je zadovoljstvo, da so prišli gostje iz tujine, med njimi tudi župan nemškega mesta Rudolstadt, s čimer se krepijo prijateljski odnosi med evropskimi narodi.

Udeležence je pozdravil tudi župan občine Krško Franc Bogovič (Foto: A. Mihajlovič)

Jože Partl, predsednik Zveze slovenskih izgnancev iz avstrijske Koroške

Jože Partl je izrazil veselje in spoštovanje, da lahko sodelujejo z Društvom izgnancev Slovenije 1941–1945 in čestital, da smo uspeli pridobiti del taborišča za dobo 99 let, da se bo tako ohranjal zgodovinski spomin na oblike nasilja nad Slovenci med drugo svetovno vojno.

Naglasil je, da avstrijska politika izvaja človekove pravice restriktivno in da bo kmalu napočil čas, ko po njihovo Slovencev na avstrijskem Koroškem ne bo več, vendar bomo, saj si močno prizadevamo za ohranitev slovenske besede in pravic Slovencev v Avstriji.

Na nemškega župana je naslovil željo, da bi v skupnosti nemških županov podprl pomen obnavljanja in ohranjanja tudi grobov Slovencev, izgnanih iz avstrijske Koroške, ki počivajo v nekdanjem tretjem rajhu.

Predsednik Zveze slovenskih izgnancev iz avstrijske Koroške je govoril o pomenu ohranjanja zgodovinskih dejstev in tudi o pomenu, da se ohrani to zbirno taborišče. (Foto: A. Mihajlovič)

Društvo čeških izgnancev izrazilo željo za sodelovanje z DIS

Usoda Čehov je bila podobna usodi slovenskih izgnancev med drugo svetovno vojno. Nemci so tudi Čeha ob nemško-češki okupacijski meji izgnali in na njihove domove naselili Nemce. Zato ni naključje, da je prišel v Ljubljano in na prireditev ob dnevu izgnancev tudi ing. Jiří Prokop,

poslovodeči češkega društva izgnancev.

Predvidoma bo še letos podpisan sporazum o sodelovanju češkega društva z Društvom izgnancev Slovenije 1941–1945 in v Mednarodnem odboru žrtev nacizma in fašizma v letih 1920–1945.

I. Žn.

Predsednica DIS Ivica Žnidaršič je na sedežu DIS sprejela predsednika Društva čeških izgnancev g. Jiříja Prokopa. Pogovor je tekel predvsem o sporazumu in deklaraciji, ki ju bosta podpisali obe društvi. (8. 6. 2007. Foto: N. Mušič)

Ob osrednji prireditvi DIS 9. 6. 2007

Spoštovana predsednica Društva izgnancev Slovenije, Ivica Žnidaršič, spoštovani gostje, izgnanke in izgnanci ter vsi drugi prisotni, vsem prav lep pozdrav!

Sem eden izmed trinšestdeset tisoč izgnancev, ki so nas leta 1941 izgnali v tujino skozi to, največje slovensko zbirno taborišče. Ne bom govoril o tem, saj sem bil takrat še zelo majhen, star komaj tri mesece. Želim pa vam povedati nekaj drugega.

Pred slabimi tremi leti smo stali tu, na tem dvorišču, skupina petih mož in naša predsednica. Razlagala nam je, kako bomo obnovili del podirajočih se grajskih hlevov in ohranili spomin na zbirno taborišče in izgon Slovencev v drugi svetovni vojni. Moški smo se spogledovali in med sabo potihoma govorili: Le v kaj se spuščamo? Vsi poklicani za ohranitev tega spomenika so se umaknili, mi, ki smo bili žrtve, pa naj obnavljamo objekt, ki se že podira.

Vendar smo razmišljali le potihoma, in sprejet je bil predlog, ki nam ga je razložila predsednica Ivica. Akcija obnove

je stekla. Predsednica je bila na čelu pridobitve lastništva, izdelave projektov, zbiranja finančnih sredstev in vseskozi je spremljala potek obnove. Ostali smo ji le pomagali. Rezultat je viden.

Tudi sam sem »vgradil« v obnovo teh »nesrečnih« hlevov nekaj znoja, zato si upam trditi, da v primeru, če bi obveljala pred tremi leti doktrina moških, ta objekt ne bi bil obnovljen, in mi danes ne bi bili tukaj. Bilo bi prenevarno.

Pa še nekaj. Tudi uspehi pri pridobivanju pravic izgnancev in beguncev ne bi bili doseženi v tolikšni meri, kot so, če bi obveljali le moška vnema in zahteva.

Zato mi, spoštovane izgnanke in izgnanci in vsi prisotni, dovolite, da se predsednici Društva izgnancev Slovenije Ivici Žnidaršič zahvalim ne samo za ves njen ogromni trud, ki ga je vložila v obnovo hlevov, ampak tudi za vse delo, ki ga je vložila v dobrobit našega Društva izgnancev in beguncev.

Ob tej priložnosti ji poklanjam v našem skupnem imenu šopek vrtnic. Še enkrat: hvala!

Lojze Rupar

Na koncu prireditve ob dnevu izgnancev se je Alojz Rupar, predsednik KO DIS Boštanj, zahvalil predsednici DIS s šopkom vrtnic. (Foto: A. Mihajlovič)

Bili smo na tujem v krajih izgnanstva

Kot vsako leto zadnjih 9 let, smo tudi letos obiskali kraje izgnanstva, ki jih organiziramo po željah izgnancev. Izleti, ki jih organizira Komisija za stike s kraji izgnanstva, so izleti spominov, opominov in želje, da ponovno vidimo, kam so nas izgnali in da spomnimo potomce izganjalcev – okupatorjev, da imajo do nas, do naših pokojnih, ki so umrli od trpljenja v izgnanstvu, še dolžnosti, med temi je tudi dolžnost čuvanja in negovanja grobov slovenskih izgnancev, umrlih v izgnanstvu.

Obiskali smo mesto Forchheim, kjer nas je po naporno prevoženi noči prijazno sprejel župan tega mesta z zajtrkom. Obujali smo spomine, izmenjali pozdrave, nato pa smo si ogledali cerkev, ki je poleg samostana, v katerem je bilo taborišče. Lepo malo mesto z veličastnim obzidjem smo zapustili z obljubo, ki nam jo je dal župan, da bodo obnovili in ohranili grob izganke na njihovem pokopališču.

Naslednje mesto, ki smo ga obiskali, je bil Arnstadt.

Tu so vnaprej odstranili ovire, tako da smo se lahko pripeljali z avtobusom prav pred občino, kjer je sicer promet z avtomobili prepovedan. Pričakali so nas župan mesta Hans Christian Köllmer s svojimi sodelavci in novinarji. Kot povsod, smo si tudi tukaj pogasili žejo in prigriznili pecivo. Izmenjali smo pozdrave in skromna darila, nato pa so nas spremljali na pokopališče, kjer smo slovesno odkrili spomenik slovenskim izgnancem, ki so umrli v taborišču v tem mestu. Spomenik je postavilo mesto Arnstadt. Ko smo se zbrali, je župan prosil, da skupaj položiva njihov venec k spomeniku, nato pa smo položili tja še našega s slovensko zastavico. Na spomeniku so napisana imena devetih tam umrlih slovenskih izgnancev in posvetilo »Slovenskim izgnancem, žrtvam 1941–1945«.

Občina v nemškem mestu Arnstadt je 21. maja 2007 odkrila spomenik slovenskim izgnancem, umrlim v tem mestu. (Foto: A. Rupar)

Župan nemškega mesta Ilmenau je lepo sprejel udeležence ekskurzije. (Foto: A. Rupar)

Potovanje smo nadaljevali v mesto Ilmenau, kjer smo bili tudi zelo prijazno sprejeti. Pred občino so nas oblegali novinarji, nato pa smo šli v sejno dvorano, kjer so nas pogostili z bogato obloženimi kruhki in pijačo. Pogovor je tekel o izgnanstvu in taboriščih, ki jih je v tem mestu bilo kar več. Videli smo eno od njih, rekli smo mu »grozna hiša«, saj še danes vzbuja strah in grozo. Obiskali smo še pokopališče, kjer je pokopanih 16 slovenskih izgnancev, in bili prijetno presenečeni, ker so bili ob vseh slovenskih priimkih na kamnih sveži šopki rož. Tu smo se poslovili od župana, ki nas je spremljal, ostala dva predstavnika občine pa sta nas spremljala naprej do taborišča in nato do izhoda iz mesta.

To je bila izpolnitev dolgotrajnih prizadevanj Društva izgnancev Slovenije in mojih, da se ohrani spomin na slovenske izgnance, umrle in pokopane na tem pokopališču, katerih grobovi so bili prekopani ali zanemarjeni tako, da jih ni bilo mogoče več najti.

Naprej smo potovali v mesto Rudolstadt, obiskali pokopališče, kjer so nas pričakali predstavniki mesta, nato pa smo odšli v podeželski hotel, kjer smo imeli večerjo in prenočišče. Zvečer sta nas prišla pozdravit župan mesta gospod Jörg Reichel in gospa Sabine Christophersen.

Naslednji dan smo se odpeljali v mesto Templin, za katero se nam je zdelo, tako na daljavo, po pismih in telefonu, da tam ne bomo dobrodošli. Dejali so mi,

da tam taborišča ni več, da nimamo kaj videti in da imajo tam samo dva groba in nič več, čeprav smo mi vedeli, da jih je bilo tam pokopanih okoli 35. Ko sem jih pred odhodom še enkrat poklicala in povedala, da pridemo, so samo odložili slušalko. Na tak odnos sem se odzvala tako, da sem preklicala prvotno namero, da bi prenočili v Templinu in tako imeli več časa za ogled. Mislila sem si: »Tukaj moramo opraviti zelo hitro, ker nam niso naklonjeni.« Smolo, ki nas je spremljala na poti, sem imela za prvi znak in potrditev tega. Zaradi prometne nesreče na avtocesti smo čakali tri ure v koloni. Policaji so nam nudili pomoč, da nam bi pripeljali, če kaj potrebujemo (pijačo, hrano itd.), da pa je »unmöglich« (nemogoče) obrniti avtobus, da bi šli na obvoznico. Rekli so nam, da bomo čakali še od tri do pet ur. Mislila sem si, sedaj lahko pridemo samo še spat v hotel, ves celodnevni program pa nam bo propadel. Ko sem se obrnila od policajev, da bi šla nazaj v avtobus, zagledam Boštjana, našega voznika, vprašal me je, kaj je rekel, nato pa v dveh potezih avtobus obrnil in odpeljali smo na obvoznico in srečno, sicer z zamudo, prišli v Templin.

Drugi slab znak je bil, da nas je župan pustil kar nekaj časa čakati pred občino, preden se je pojavil. Ko je končno le prišel, me je odrezavo vprašal: »No, kje imate tiste svoje ljudi? Pokličite jih gor.« Po pozdravnem nagovoru je njegova nevljudnost zelo hitro splahnela, na vso moč se je začel truditi, da bi vtis popravil. V dvorani je imel po mizah pripravljeno pijačo, in ko smo mu še zapeli slovensko pesem, je bil popolnoma spremenjen in nas je sam spremljal na kraj, kjer je bilo taborišče, in na pokopališče. Na pokopališču smo bili zelo razočarani, ker so grobovi naših izgnancev uničeni, kljub temu smo na kraj, kjer so grobovi

bili, položili šopek nageljnov, ovitih s slovensko zastavico, in zapeli slovensko pesem. Spoznali smo, da bo Templin naslednje mesto, kjer se bomo borili, da se grobovi obnovijo ali pa postavi spomenik. Gospod Saborosch nam je obljubil pomoč.

Nazadnje smo zadovoljni zapustili mesto, kjer si je ena od sopotnic ogledala svoj rojstni kraj, nekaj potnikov pa taborišče, kjer so bili med drugo svetovno vojno, eden pa je obiskal kraj, kjer sta pokopani njegova mama in stara mama.

Brez ovinkov in zapletov smo proti večeru pripotovali v lepo zgodovinsko mesto Potsdam, kamor smo prišli z velikansko zamudo, tako da nas naročena vodnica ni več čakala. Vseeno smo ujeli še nekoliko vtisov z nadomestnim vodnikom. Veličastne zgodovinske zgradbe, ki so obdane z drevjem in jih vidiš le, če si čisto blizu, naredijo na obiskovalca zelo velik vtis. V mraku smo prišli v lep nov hotel, kjer smo imeli večerjo in prenočišče.

Naslednji dan smo si s krožno vožnjo ogledali še glavno mesto Nemčije, Berlin. Stali smo v vrsti pred nemškim parlamentom in na berlinskem zidu, katerega ostankov smo se lahko dotaknili. Videli smo Brandenburška vrata, razlike med nekdanj Vzhodnim in Zahodnim Berlinom, si ogledali cerkev slovenskega duhovnika Dorija, popili kavo pri Mitju in odpotovali proti domu.

To je le kratek potopis izleta v kraje izgnanstva, kakršne bomo nadaljevali po vaših željah. Sopotniki, napišite svoje vtise in nam jih pošljite.

Z našo potico, slovenskim vinom in literaturo o Sloveniji smo povsod želeli vzbuditi željo, da prebivalci tistih krajev obiščejo Slovenijo.

Zdenka Kaplan,
predsednica Komisije za stike
s kraji izgnanstva

Pokopališče v Templinu, kjer so grobovi slovenskih izgnancev uničeni. (Foto: Alojz Rupar)

Člani Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 pred nemškim parlamentom v Berlinu. (Foto: Alojz Rupar)

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS Čatež ob Savi

Občnega zbora KO DIS Čatež ob Savi so se udeležili tudi gostje (od leve proti desni): Darko Bukovinski, načelnik UE Brežice, mag. Franc Žnidaršič, poslanec DZ, in Ivan Molan, župan Občine Brežice. (Foto: J. Stezinar; 15. 4. 2007).

V nedeljo 15. 4. 2007 smo se zbrali v Domu krajanov Čatež ob Savi. Zbor se je pričel s kulturnim programom, v katerem so nastopili: Moški pevski zbor Antona Kreča in Ljudske pevke Žejno. Oba dela je povezovala Fanika Zaniuk z odlomki iz knjige Spomini in pričevanja. Po kulturnem programu je predsednica KO DIS Čatež ob Savi Jožica Stezinar odprla občni zbor in pozdravila navzoče. Med povabljenimi gosti so se zbora udeležili mag. Franc Žnidaršič, poslanec in vodja poslanske skupine DeSUS, predsednica DIS Ivica Žnidaršič, župan Občine Brežice Ivan Molan, načelnik UE Brežice Darko Bukovinski, župnik na Čatežu ob Savi, Jože Pacek, častni občan občine Brežice Ivan Živič in predstavniki KO DIS Artiče, Bizeljsko, Cerklje ob Krki, Globoko, Kapele, Krška vas in Zagreb.

Jožica Stezinar je podala izčrpno poročilo o delu Krajevne organizacije v letu 2006 ter se zahvalila vsem članom odbora, ki so se udeleževali vseh sklicanih sej med letom in se seznanjali z vsemi novostmi. Posebno se je zahvalila praporščakom, ki so se brezplačno udeleževali vseh proslav in pogrebov pokojnih izgnancev. Pred božičnimi in novoletnimi prazniki smo obiskali vse starejše in bolne člane in jih tudi obdarili. Da smo lahko uresničili našo pozornost do starejših in onemoglih, se moramo posebej zahvaliti donatorjem: Termam Čatež d.d., Delta Teamu d.o.o. Krško, Občini Brežice in KS Čatež ob Savi. Takšna aktivnost v društvu je pa tudi priznanje nam izgnancem in pregnancem, ki dajemo podporo vodstvu, na čelu s predsednico DIS 1941-1945 Ivico Žnidaršič, ki si zelo prizadeva za ohranitev že pridobljenih pravic in še za nekatere nerešene. Našemu društvu je v veliko pomoč tudi mag. Franc Žnidaršič, poslanec DeSUS-a, ki se bori za naše pravice, prej kot generalni sekretar na Ministrstvu za delo in družino, sedaj pa v parlamentu. Zato mu izrekamo veliko zahvalo.

Pravice uveljavlja v UE Brežice še 3250 živečih izgnancev in pregnancev. Navzoče je pozdravil Ivan Molan, župan Občine Brežice, pohvalil aktivnosti DIS in sodelovanje med članstvom. Tudi za naprej je obljubil finančno pomoč za obnovo hlevov v Brestanici, največjega spomenika izgnancev v Posavju.

Mag. Franc Žnidaršič nas je seznanil o poplačilu gmotne škode, nastale med drugo svetovno vojno, ki bi jo morala poravnati država, če je ne bo izterjala od povzročiteljev. Težava je v tem, da le redki opozarjajo na to nerešeno vprašanje.

Predstavil nam je tudi, kaj vse je njegova stranka dosegla in kakšno delo jo čaka v prihodnje. Trudijo pa se tudi za ohranitev javnega zdravstva in ugodnega socialnega varstva.

Predsednica DIS Ivica Žnidaršič se je prisotnim in tudi vsem drugim zahvalila za sodelovanje pri zbiranju sredstev za obnovo največjega zbirnega taborišča za izgon Slovencev v Brestanici. Velik poudarek je dala izjavi predsednika Italije Giorgia Napolitana, ki je na proslavi državnega praznika v Rimu dejal, da so bili fojbe in izgon Italijanov z njihove zemlje na Primorskem tako dolgo zamlčani zaradi ideoloških predsodkov in politične zaslepljenosti. Tudi prireditev na Bazovici je pokazala, da je pri nekaterih sosedih Italijanov še vedno ostalo kar nekaj fašistične kulture.

Jožica Stezinar nas je seznanila o načrtih in nalogah v letu 2007. Povabila nas je, da se v čim večjem številu udeležimo osrednje prireditve v soboto 9. 6. 2007 v Brestanici.

Ob koncu je predsednica KO Jožica Stezinar članom, ki že več let živijo v tujini, podarila knjigo Spomini in pričevanja II.

Po končanem uradnem delu je sledilo družabno srečanje s pogostitvijo in ljudsko pesmijo.

Odbor KO DIS Čatež ob Savi

Izgnani Slovenci na državnem srečanju mladih raziskovalcev

V Murski Soboti je bilo v petek, 1. junija 2007, zaključno Srečanje mladih raziskovalcev Slovenije. Na državno srečanje je bilo do razpisane roka prijavljenih skupaj 283 nalog. Na javno predstavitev v Mursko Sobotu so bili povabljeni avtorji 167 raziskovalnih nalog, ki so bile razvrščene v 18 področij. Med temi 167 raziskovalnimi nalogami je

bilo na področju zgodovine predstavljenih 6 srednješolskih raziskovalnih nalog, med njimi tudi naloga z naslovom Izgnani Slovenci v 2. svetovni vojni, avtoric Nine Tomšič in Tjaše Korpič. Za odlično izpeljan nastop in napisano raziskovalno nalogo sta prejeli srebrno priznanje.

V raziskovalni nalogi opisujeta dogodke, ki so zaznamovali Slovence med

Spominska plošča izgnancem iz Celja

V Celju smo 25. aprila 2007 odkrili spominsko ploščo izgnancem iz Celja in tudi vsem tistim izgnancem iz okoliških krajev, ki so bili pred izgonom zaprti v Celju. Natančnega števila ne moremo ugotoviti. Po ocenah zgodovinarjev, ki so temeljito preučili vse dosegljive vire, je bilo izgnancev iz Celja več kot 1000, ostalih izgnancev iz okolice Celja pa je bilo več tisoč. Bolj natančne številke nismo mogli dobiti. Spominska plošča je namenjena v spomin prav vsakemu Slovencu, ki je bil med vojno 1941-1945 izgnan iz Celja v tujino.

Ob pripravi na postavitve spominske plošče smo iskali pomoč najprej v Muzeju novejšje zgodovine Celje, kjer so v zadnjih letih raziskali tudi medvojno obdobje. Zavod za varstvo kulturne dediščine v Celju nam je dovolil postaviti ploščo na zgradbi Celjskega doma.

Mestna občina Celje nam je pomagala pri urejanju vseh vprašanj. Prispevali so dobro polovico denarja za izdelavo plošče. Dogovorili smo se tudi za datum

odkritja spominske plošče 25. aprila, ko je bila skupna proslava ob dnevu upora. Spominsko ploščo je zelo lepo izdelal mojster Edi Vrečko iz Celja.

Postavitve spominske plošče izgnancem na zgradbo Celjski dom ima tudi simbolični pomen. Ta zgradba je bila zgrajena leta 1907 kot Nemška hiša v staronemškem slogu, ki naj bi dejala Celju videz nemškega mesta. Celjski Nemci so si močno prizadevali za ponemčenje slovenskih krajev. Med vojno pa so tudi v tej zgradbi zbirali izgnance za transport v taborišča.

Ob odkritju spominske plošče se je zbralo okrog 200 naših članov in še precej drugih prebivalcev in gostov. Slavnostni govornik je bil tajnik KO DIS Celje Leon Bratina, ki je šel skozi to zgradbo v izgnanstvo. Slavnostno odkritje spominske plošče je opravil Jože Križančič, podpredsednik IO DIS, in tudi nagovoril udeležence.

Franc Logar

Ploščo izgnancem so v Celju odkrili 25. marca 2007 na zgradbi Celjskega doma.

Podpredsednik DIS odkril ploščo v Celju

Spoštovani izgnanci!

Spoštovani Celjani!

V imenu Društva izgnancev Slovenije in njegove predsednice Ivce Žnidaršič iz srca in iskreno čestitam ob izdaji zloženke, ki znova in znova opozarja na genocid, ki se je zgodil 1941-1945 slovenskemu ljudstvu.

Odkrita plošča in besede na njej naj trajno opozarjajo našo prihodnost, da je treba varovati zgodovinsko resnico, slovensko zemljo in materinščino, ker so vedno bolj v nevarnosti.

Hvala!

Letni občni zbor KO DIS Bizeljsko

Krajevna organizacija DIS Bizeljsko je izvedla letni občni zbor dne 17. aprila v gostilni Šekoranjevih v centru Bizeljskega.

Kulturni program so izvedli: Jože Logar, dramski igralec, učenci nižje stopnje pod vodstvom glasbenega pedagoga Vilka Ureka in Ljudski pevci s starostno Francem Premelčem.

V veliko zadovoljstvo je bilo vsem prisotnim, da so bili kot gostje prisotni: mag. Franc Žnidaršič, vodja poslanske skupine DeSUS in tudi sam izganec, Anka

Tominšek, članica IO DIS in UO SPIZ, ter župan občine Brežice Ivan Molan.

Za posredovanje svojih gledanj in tudi doživljanj na družabnem in političnem področju so jih prisotni nagradili z dolgotrajnim aplavzom.

S poslanim cvetom orhideje smo zaželeli dobro zdravje naši predsednici Ivici Žnidaršič. Po skupaj zapeti bizeljski himni En hribček bom kupil ... sta sledila zakuska in sproščen pogovor.

Za KO DIS Bizeljsko:
Rok Kržan

drugo svetovno vojno, ter raziskujeta, ali obstajajo organizacije, ki se zavzemajo za pravice vojnih izgnancev. Znano je, da večini žrtev vojnega nasilja ni bilo zagotovljeno posebno zdravstveno, socialno in pokojninsko varstvo, niti niso imele statusa žrtev vojnega nasilja in niso prejele nikakršne vojne odškodnine. Zanimalo ju je tudi, koliko poznajo dogodke med drugo svetovno vojno njuni vrstniki. Da bi pridobili te podatke, sta med srednješolci izvedli anketo.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS občin Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica

Dobitniki odličij DIS, podeljenih na občnem zboru v Muti

Letni občni zbor naše krajevne organizacije je potekal v mesecu aprilu t. l. v dvorani Gasilskega doma v Vuzenici, sodelovalo je 65 članov našega društva. Z veseljem zapisujemo, da se je tega zbora udeležila tudi predsednica našega društva Ivica Žnidaršič. Naš zbor sta obogatila župana občine Vuzenica **Miran Kus** in župan občine Muta **Boris Kralj**. Na zbor je bil vabljen tudi koroški poslanec DZ **Miran Petek**, ki pa je zaradi službene zadržanosti poslal pisno opravičilo.

Občni zbor je potekal v prijetnem delovnem vzdušju, kar je razvidno iz delovnih poročil predsednika KO **Marijana Špeglja**, blagajničarke **Berte Štraser** in drugih razpravljalcev. Kot je razvidno iz poročila predsednika KO, je bilo v minulem obdobju v KO opravljenega kar veliko dela. Osnovna naloga je bila skrb za članstvo in ohranjanje spominov na težko prehojeno pot. Člani odbora najmanj trikrat letno obiščemo člane, da se pogovorimo o morebitnih težavah in da ohranjamo tesno vez z njimi. Ob božično-novoletnih praznikih s skromnim darilom obiščemo bolne in socialno šibke. Vsak član je v lanskem letu prejel božično-novoletno čestitko. Glede na povprečno visoko starost je vedno večja umrljivost članstva. Lani je umrlo 6 članov. Število članstva uspemo ohranjati s tem, da v naše vrste vabimo sorodnike. Teh članov imamo 14 od skupno 85, ki so plačali članarino za leto 2007. Iz poročila je bilo tudi razvidno, kaj najbolj tare naše člane, in sicer: težko dostopna možnost do klimatskega zdravljenja in nepoplačana premoženjska škoda. Prisostvovali smo tudi republiški proslavi DIS v Ljubljani, kamor sta nas spremljala naš praporščak **Simon Ajtnik** in harmonikar **Stanko Šalahar**.

O samem delu KO so v razpravi sodelovali prisotni člani in gostje. Veliko zanimanja je bilo za govor predsednice DIS **Ivice Žnidaršič**, ki je v uvodu pohvalila delovanje naše KO in v nadaljevanju poudarila skrb in napore, ki jih DIS nalaga slovenski vladi za sprejetje zakonskih podlag za poplačilo premoženjske škode. Poudarila je tudi pomen in delo pri obnovi grajskih hlevov in se pri tem vsem zahvalila za finančno pomoč. Podelila je tudi priznanja DIS našim članom: **Mariji Rutar**, **Mariji Tršar**, **Danici Jandl**, **Alojzu Reku** in **Marijanu Špeglju**. Prisotnima županoma pa je dala knjižni Spomini in pričevanja.

V razpravo sta se vključila tudi oba prisotna župana. Naj zapišem besede župana občine Vuzenica, ki je bil gostitelj našega občnega zbora in je tudi govoril v imenu vseh županov občin, kjer deluje naša KO. Poudaril je, da je vesel, da lahko v svoji občini gosti člane izgnancev, ki so dejansko veliko pretrpeli v tistih mračnih časih, zato v celoti podpira vsa naša prizadevanja pri ohranjanju spominov na zgodovinska dejstva in pri uveljavljanju vseh naših pravic. Poudaril je tudi vez med mlado in starejšo populacijo in povedal, da je kot ravnatelj Osnovne šole Vuzenica zadovoljen, da smo za uvodni program vključili učence Osnovne šole Vuzenica in tako tudi njim približali tegobe tistega hudega obdobja z željo, da s spoznavanjem resnične zgodovine minulega časa ne dovolimo, da se kaj takega ponovno dogodi.

Občni zbor je tudi sprejel smernice delovanja KO za letošnje leto, ki so v glavnem skrb za članstvo, ureditev pravic, organizacija letnega izleta, udeležba na republiški prireditvi DIS ob dnevu izgnancev in še kaj.

V lepo izvedenem kulturnem programu so sodelovali: učenci Osnovne šole Vuzenica s pevskim zborom, harmonikarjem in recitalom, nadalje člana ansambla **Diaton** z Mute. Kulturno prireditev je s svojim bogatim recitalom popestril kulturnik **Jože Logar**. Program je povezovala **Petra Placet**.

Poudariti še moramo, da je bila gostiteljica naše prireditve Občina Vuzenica, ki je tudi finančno podprla občni zbor. Pri tem moramo omeniti, da naše delovanje finančno podpirajo vse občine, kjer deluje naša KO.

Ob zaključku zbora se je predsednik KO zahvalil vsem, ki so pripomogli k dobremu delu KO. Posebna zahvala je bila izrečena predsednici **Ivici Žnidaršič** za uspešno vodenje naše organizacije, za trud in nesebično delo pri doseganju naših pravic in uveljavljanju našega društva v vseslovenskem prostoru in zunaj njega v združenju Evropa. Zahvalil se je tudi vsem nastopajočim v kulturnem programu in ob tej priložnosti podelil posebno inovativno izdelano kulturno skulpturo naše KO Osnovni šoli Vuzenica kot trajen spomin na to sodelovanje.

Marijan Špegelj

Občni zbor KO DIS Zagreb

V Slovenskem domu v Zagrebu smo imeli 24. 4. 2007 občni zbor KO DIS Zagreb. Dvorana je bila polna, ker so se zbora udeležili tudi mnogi člani Slovenskega doma.

Predsednik KO DIS **Alojz Kramar** je pozdravil goste: tričlansko delegacijo Izvršnega odbora Društva izgnancev Slovenije, in to **Albina Pražnikarja**, **Emilijo Držanič** in **Jožico Stezinar** ter predsednike Krajevnih organizacij **Brestanica**, **Artiče** in **Bučka**, pa tudi predsednika Slovenskega doma **Darka Šonca**.

Zbor se je začel s kulturnim programom, katerega je vodil igralec **Ivica Kunej**. Najprej je recital pesem **Izgnanci Marijana Horna**. Nastopili so **Zora Šonc** na orglah, operna pevka **Gertruda Munitič**, recitatorki **Irena Šonc** in **Ana Marija Nemec** ter **Mešani pevski zbor Slovenski dom**, ki je izvedel štiri pesmi.

Predsednik je podal poročilo o delu KO v preteklem letu in izrazil zadovoljstvo za opravljeno delo, ki je bilo zaznamovano s številnimi družinami izgnancev v Sloveniji, s sosednimi krajevnimi organizacijami in zelo uspešnim sodelovanjem z Društvom izgnancev Slovenije, a

posebno s predsednico **Ivico Žnidaršič**. Poročili predsednika in blagajničarke sta bili sprejeti.

V pozdravni besedi **Albina Pražnikarja**, člana IO DIS-a, smo občutili zadovoljstvo ob opravljenem delu in današnji prireditvi. Seznanil nas je o nalogah DIS-a, posebno pa še o poteku reševanja nadomestila za gmotno škodo. Sporočil nam je pozdrave predsednice, kar smo z aplavzom pozdravili.

Podpredsednik Slovenskega doma **Franc Strašek** je prebral svoj zapis »Da se ne pozabi,« ki govori o strahotah leta 1942. Končal je z besedami predsednice: »Zato vemo, kaj je domovina.«

Tudi gostje iz sosednih krajevnih organizacij so pozdravili zbor. Po sprejetju programa dela za leto 2007, ki ga je predstavila tajnica **Ana Marič**, smo izrazili zahvalo Izvršnemu odboru in predsednici DIS za pomoč pri našem delu.

Zbor smo nadaljevali v prijetnem druženju, ob prigrizku in dobri kapljici – domači in tisti, ki je prišla z Bučke in iz Brestanice.

Jozefa Bogolin

Z občnega zbora KO DIS Zagreb (24. 4. 2007)

Velike aktivnosti Prekmurcev

Čeprav so se člani KO DIS **Petišovci**, **Benica**, **Pince-Marof** pripravljali na prireditev ob 65. obletnici izгона Slovencev z ozemlja, ki so ga med

drugo svetovno vojno okupirali Madžari, so se vseeno v velikem številu udeležili prireditve ob dnevu izgnancev pri nekdanjih grajskih hlevih v **Brestanici**.

Udeleženci prireditve DIS ob dnevu izgnancev iz KO DIS **Petišovci**, **Benica**, **Pince-Marof** so si po prireditvi ogledali še Podčetrtek.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Peti pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Murnc do Telč

Bilo je sveže, sončno jutro. Na avtobusni postaji v Šentjanžu so se pričeli zbirati prvi pohodniki. Čakali so avtobus, ki jih bo zapeljal do Murnc. Ob spomeniku je bilo slišati partizanske pesmi. Pohodniki so se za kratek čas ustavili ob mizi, kjer so ponujali čaj, kavo, štručke. Ob 8. uri je zaigral Tone Skoporc na harmoniko in tako se je pričel program. Udeležence pohoda in goste je pozdravila predsednica KO DIS Šentjanž, Rezka Repovž, in jim zaželela veliko lepih trenutkov ob druženju. Nato je spregovoril slavnostni govornik profesor Janez Kos. Njegove besede so segale do srca.

Pohodniki so se nato odpravili proti Šentjanžu, kjer so jih pred spomenikom Milanu Majcnu in Jančiju Mevžlju pričakale mize z dobrotami in čajem. Učenci OŠ Milan Majcen Šentjanž so pohodnikom delili brošure z naslovom Od Murnc do Telč, prav tako so pripravili kulturni program pod vodstvom glasbenega pedagoga Marjana Dirnberka. Pohodniki so ob harmoniki zapeli nekaj narodnih pesmi in nato nadaljevali pot proti naselju Hinje, kjer jim je ob mejnem kamnu spregovoril Janko Šušteršič.

Pohodniki so pot nato nadaljevali proti naselju Koludrje, kjer sta jim v prijetni senci dreves postregla zakonca Pepca in Janko Petan. Zakonca Petan sta pred desetimi dnevi praznovala zlato poroko. Še na mnoga leta jima želimo!

Pot je pohodnike vodila naprej do Zamanovega hriba v Hinjcah, kjer smo odkrili ploščo na temeljnem kamnu opazovalnice. Tu je govoril član IO DIS Lojze Rutar. Ob spomeniku sredi vasi Hinjce je pozdravil vse navzoče občane predsednik KS Krmelj Dušan Močnik. Učenci OŠ Krmelj z mentorico Majdo Štih so pripravili kulturni program, ki so

ga popestrile še pevke skupine Lokvanj iz Krmelja. Članica UO KO DIS Krmelj-Tržišče Ana Hočevar se je zahvalila za kulturni nastop in pohodnikom zaželela dobrodošlico. Pridne ženske iz Hinjce pod vodstvom Nežke Jankovič so vabile na prigrizek pod Mirtovim kozolcem. Nato so pohodniki odšli proti Vrhku, kjer jih je ob spominskem obeležju pozdravil Lojze Štih. V vasi Spodnje Vodale so domačini pogostili pohodnike z dobrotami. Nadaljevali so proti Zgornjim Vodalam, kjer jih je pričakala družina Rudija Celestina.

Končno je kolona pohodnikov prispela do Telč, kjer so jim gasilci pripravili klopi in mize. Organizatorica 5. pohoda KO DIS Šentjanž Rezka Repovž je pozdravila vse navzoče, še posebno pohodnike, ki jih je bilo okrog 190, ter goste Zdenko Kaplan, Janeza Komljanca, Milana Gorjanca, Lojzeta Ruparja, Janeza Blasa, Ivana Živica, Janeza Kukca in predsednike KO DIS. Še posebno pozornost smo namenili najstarejšemu pohodniku, Francu Bebru iz Šentjanža, ki bo 3. septembra dopolnil 87 let. Organizatorica mu je izročila košarico »vitaminov« z željo, da se snidemo letos na pohodu od Telč do Bučke. Učenci OŠ Tržišče so pripravili kulturni program, ki ga je povezovala Mojca Slapšak, pod mentorstvom učiteljice Mihele in glasbenega pedagoga Marjana. Slavnostni govornik je bil Milan Gorjanc. Janez Komljanec, podpredsednik DIS, je podelil priznanja DIS Osnovnim šolam Šentjanž, Krmelj in Tržišče za uspešno in aktivno sodelovanje pri ohranjanju spomina na obdobje 1941-1945 in pripravi kulturnih programov.

Iskrena hvala vsem, ki so pomagali pri izvedbi pohoda.

KO DIS Šentjanž

Odkritje plošče na temeljnem kamnu opazovalnice v Hinjcah - v sredini član IO DIS Lojze Rutar

Redni letni zbor KO DIS Krmelj - Tržišče

V soboto 26. maja 2007 so se člani KO DIS Krmelj - Tržišče v velikem številu zbrali na rednem letnem srečanju. Med gosti so prisrčno pozdravili poslanca Državnega zbora mag. Franca Žnidaršiča, Alojza Ruparja, člana IO DIS in predsednika KO DIS Boštanj, Draga Lupšino, predsednika Koordinacije KO DIS Sevnica in predsednika KO DIS Sevnica, Rezi Repovž, predsednico KO DIS Šentjanž, Slavico Mirt, predsednico Sveta KS Krmelj, Rada Kostrevca, ravnatelja OŠ Krmelj, in Justi Flajs, predsednico KO RK Krmelj.

V kulturnem programu so se predstavili učenci OŠ Krmelj s predstavitev spominov svojih dedkov in babic na izgnanstvo in begunstvo, ki so jih zapisali za literarni natečaj Koordinacije KO DIS Sevnica v letu 2006. Sedmim učencem in mentorici smo podelili nagrade.

Osnovna šola Krmelj in osnovna šola Tržišče sta za sodelovanje s KO DIS Krmelj - Tržišče pri ohranjanju spomina na težke čase izgnanstva in begunstva prejeli zahvalno listino DIS, odličje zaslužna članica je prejela prof. Gusta Mirt, pohvalo pa Milena Slapšak.

Občni zbor članov KO DIS Artiče

Delovno predsedstvo na občnem zboru v Artičah

V soboto 12. maja 2007 smo imeli člani KO DIS Artiče redni volilni letni občni zbor v PD Artiče. Zbora se je udeležilo skupaj 95 članov in povabljenih gostov. Na naše povabilo so se odzvali člani IO DIS Emilija Držanič, predstavniki KO DIS občine Brežice Rok Kržan, Branko Bogovič, Milka Petan in Ivan Živič, Avgust Šetinc, predsednik KO DIS Dolenja vas pri Krškem Rafko Aršek, predsednik sveta KS Artiče Slobodan Ivanovič, ravnateljica OŠ Artiče Vesna Bogovič, predsednik RK KS Artiče Zofka Godec Kos, predsednica Društva kmečkih žena KS Artiče Anica Levak, vodja MePZ KUD Oton Župančič Miha Haler in predstavnik literarnega krožka Žarek Brežice Drago Pirman.

Po kulturnem programu, ki so ga izvedli MePZ KUD Oton Župančič Artiče, učenci OŠ Artiče z otroško folklorno skupino in predstavnik literarnega krožka Žarek Brežice, je predsednik KO DIS Artiče Karl Levak pozdravil vse navzoče v dvorani in izrekel dobrodošlico gostom.

Po izvolitvi delovnega predsedstva in kandidacijsko-volilne komisije je predsednik nadaljeval s poročilom o delu KO DIS in povedal, kako je nacistični in fašistični režim leta 1941 iz takratne občine Artiče, ki je obsegala devet vasi, izgnal 321 družin, to je 953 ljudi. V

taboriščih je umrlo 64 izgnancev in se leta 1945 vrnilo v domovino 889 izgnancev. Po ustanovitvi KO DIS Artiče 10. aprila 1992. leta je uveljavilo status ŽVN 352 upravičencev in se včlanilo v naše društvo. Do današnjega dne je umrlo 135 članov.

Iz teh podatkov je razvidno, kako velika je umrljivost, zato je velika želja za pomladitev našega društva, da bomo močnejši, med sabo povezani in združeni varovali že pridobljene pravice.

Po poročilu o delu krajevne organizacije, blagajničarke in nadzornega odbora za leto 2006 so člani zbora nadaljevali z razrešnico starega UO, NO, predsednika in izvolili nove organe brez pripomb.

V imenu vseh na novo izvoljenih organov se je Karl Levak zahvalil za zaupnico in podal program dela za leto 2007.

Članica IO DIS Emilija Držanič je opravičila odsotnost predsednice DIS Ivice Žnidaršič in povabila člane na osrednjo prireditev 9. junija na rajhenburškem gradu. Prisotne na občnem zboru so še pozdravili predstavniki KO DIS Rok Kržan, Branko Bogovič, Avgust Šetinc, predsednik sveta KS Artiče Slobodan Ivanovič in predsednica RK KS Artiče Zofka Godec. Diskusiji sta se pridružila delovni predsednik Miha Haler in tajnik Franc Glogovšek.

Predsednik KO DIS Artiče
Karl Levak

Srečanje smo obogatili še z enim dogodkom. Izdali smo knjižico o našem delu z naslovom Dejavnosti v letih 1995-2005. Gradivo je zbrala, uredila in napisala Milka Senčar, naslovno stran je pripravila arhitektka Tina Hočevar, oblikovanje in prelom sta delo Roka Žlendra, lektorirala pa je Alenka Lokar Blatnik.

Sledila je volilna konferenca. Predsednik Janez Repše je poročal o aktivnostih v preteklem letu. V aprilu smo organizirali pohod ob okupacijski meji in odkrili spominsko ploščo na temelju nemške opazovalnice v Hinjcah. Zbirali smo prispevke za dopolnitev naše muzejske zbirke in skrbeli za vzdrževanje prostora. Zbirali smo prispevke za obnovo hlevov v Rajhenburgu. Udeležili smo se seminarja, ki je bil organiziran za učitelje zgodovine. Zapisovali smo spomine in zbirali dokumente o izgnancih in beguncih. Sodelovali smo v koordinaciji KO DIS Sevnica pri aktivnostih ob občinskem prazniku 11. 11. 2006. Organizirali in izvedli smo kulturni program z nastopom moške vokalne skupine Lira pod vodstvom Franca Bastardija in recitatorjev Guste

Mirt in Rada Kostrevca. V razstavnih prostorih Kulturnega doma Sevnica smo pripravili razstavo fotografij o 11-letni dejavnosti naše krajevne organizacije.

Naša KO šteje 156 članov. V letu 2006 smo obiskali 15 naših članov - jubilarcev, in sicer 7 ob 80-letnici, 4 ob 85-letnici, 4 ob rojstnih dnevih nad 90 let.

Po blagajniškem poročilu je sledilo poročilo nadzornega odbora, ki ni zasledil nepravilnosti v poslovanju. Razrešnici staremu odboru so sledile volitve novega odbora. Ob krajevnem prazniku bomo dopolnili spominsko obeležje v Krmelju s spominsko ploščo.

Se vedno ostaja naša skrb za zapisovanje spominov za seznanjanje mladih z dogodki iz težkih dni našega izgnanstva in begunstva in za obiske grobov umrlih v tujini.

Mag. Franc Žnidaršič je pozdravil navzoče in poročal o počasnem reševanju vprašanja materialnih odškodnin. Več informacij bo do 9. junija 2007, ko bo v Brestanici zborovanje.

Anica Hočevar

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS Polje ob Sotli - Buče

Člani KO DIS Polje ob Sotli - Buče smo se zbrali na občnem zboru 21. 4. 2007 v prostorih krajanov Polje ob Sotli.

Predsednik KO DIS Polje ob Sotli - Buče je z veseljem pozdravil vse navzoče, predvsem pa podpredsednika DIS Jožeta Križančiča, župana občine Podčetrtek Petra Misjo, župana občine Kozje Andreja Kocmana, poslanca Državnega zbora Marjana Drofenika, predsednico KS Polje ob Sotli Nado Vinder in predsednika KO DIS Kozje Ivana Kuneja.

Po pozdravu je sledil kratek otroški kulturni program, zapel je tudi otroški pevski zbor pod vodstvom upokojene učiteljice gospe Magde Dobravc. Po izvolitvi delovnega predsedstva je sledilo poročilo o delu društva v letu 2006, ki ga je podal predsednik društva Ivan Babič. Poudaril je, da je društvo delovalo aktivno na vseh področjih, sodelovali smo na obeh pohodih ob italijansko-nemški meji, bili na proslavi ob spominu na izgnanstvo ob 65. obletnici v Mostecu itd. Podal je tudi plan dela za leto 2007, v katerem je zajeta tudi postavitev mejnika, ki simbolizira mejo popolnega izгона iz Obsotelja, in to v kraju Prelasko. Mejniki smo že postavili v mesecu aprilu 2007. Sledilo je blagajniško poročilo in poročilo nadzornega odbora.

Izgnance je pozdravil podpredsednik Društva izgnancev Slovenije Jože Križančič, ki je spregovoril o vključitvi v evropsko zvezo izgnancev in o kongresu, ki je bil 31. 3. 2007 v Trstu. Spregovoril je tudi o problematiki vojne odškodnine in o Vestniku ter še o drugih aktualnih stvareh.

Dušan Andrej Kocman je v imenu županov obeh občin pozdravil in izrazil zadovoljstvo, da društvo deluje na območju dveh občin. Poudaril je pomen spomina na čase, ko so bili prebivalci naših krajev izgnani, in da smo dokazali agresorju, da se slovenski narod ne da pokoriti. Predsednica KS Polje ob Sotli Nada Vinder je izrazila veselje, da lahko nekaj časa preživi v krogu ljudi, ki so kljub težkim trenutkom ostali trdni in pokončni ter z optimizmom gledajo v prihodnost. Poslanec Državnega zbora Marjan Drofenik nam je obljubil, da se bo zavzel v parlamentu za naše pravice o poplačilu vojne odškodnine.

Tudi predsednik KO DIS Kozje Ivan Kunej se je pridružil naši razpravi. Skupaj z gosti smo po uradnem delu pokramljali ob skromni pogostitvi, ki se je zavlekla v pozne popoldanske ure.

*KO DIS Polje ob Sotli - Buče
Ana Babič*

Del udeležencev na občnem zboru Polje ob Sotli

Občni zbor DIS Škofja Loka

V soboto 19. 5. 2007 smo sklicali občni zbor DIS Škofja Loka. Že pred 10. uro smo udeležence, ki so prihajali, pogostili s sokovi in pecivom.

Veseli smo bili, da je prišel Drago Hribšek iz Republiškega odbora DIS, saj Ivica Žnidaršič, predsednica DIS, zaradi zdravstvenih težav ni mogla priti. Zboru sta prisostvovala tudi Alojz Vidic iz DIS Srednja Dobrava in novinarka Utripa Klavdija Škrbo.

Najprej je predsednik društva Andrej Franko pozdravil vse navzoče. Nato je sledil kulturni program, ki ga je pripravila Minka Markelj, članica odbora DIS Škofja Loka. Sodeloval je 10-članski zbor Korenine iz Sovodnja v Poljanski dolini pod vodstvom Matjaža Slabeta. Jožica Kovič in Tine Jenko, ki sta tudi člana društva, sta zapela dve pesmi. Na harmoniko sta zaigrala David in Jan Treven. Ta program je zelo navdušil udeležence, posebno še pesem zbora Oh, kako je dolga pot in jodlarska pesem Klic kukavice, ki sta jo zapela Tine in Jožica.

Predsednik KO DIS je povedal, da sta za svoje delo v zvezi z izgnanci prejela priznanje Upravna enota občine Škofja Loka in referentka Dragica Zihrl. Osvetlil je vlogo DIS v preteklosti, pa tudi pravice, ki smo jih deležni člani DIS. Nato je sledilo finančno poročilo, poročilo o delu odbora in plan za nadaljnje delo.

Še vedno se udeležujemo vseh prireditev, ki jih organizira DIS, načrtujemo še vedno izlet članov društva, ob 85. 90-letnicah in starejšim pa pošljemo čestitke ali pa jih obiščemo. Dotaknil se je tudi problema v zvezi s postavitvijo spominske plošče v Goričanah, od koder je bilo izgnanih preko 4000 ljudi.

Poročilo predsedstva DIS je podal Drago Hribšek iz republiškega odbora. Povedal je, da se pripravlja Zakon o vojni odškodnini. Upamo, da bo ta prišel čimprej v parlament. Zadeva se urejuje prepočasi, prizadeti se starajo, smrt pa opravlja svoje delo. Poudaril je, da je treba voliti v parlament poslance, ki bodo tako prizadevni, kot je mag. Franc Žnidaršič.

Občni zbor KO DIS Radovljica

Redni letni občni zbor naše Krajevne organizacije DIS Radovljica je potekal v prostorih Kulturnega doma v Mošnjah 12. 4. 2007. Na območnem zboru je bilo prisotnih 43 članov od skupno vpisanih 122. Gosta zbora sta bila Franjo Peternel, predsednik KS Mošnje, in Alojz Vidic, predsednik KO DIS Sr. Dobrava. Zbor smo pričeli s kratkim kulturnim programom, in sicer nam je gospa Tina na harmoniko zaigrala nekaj skladb, s CD-ja smo predvajali izseljensko pesem Oh, kako je dolga pot ter si s pomočjo video projektorja ogledali avtentične fotografije otrok iz taborišča.

Na tem območnem zboru smo se s trenutkom molka poklonili vsem umrlim v tem letu, še posebno Heleni Pristavec (v 101. letu) in Ivanki Marinšek (v 100. letu starosti). V našo KO Radovljica je vpisanih 122 članov, od teh je 5 članov v domu počitka dr. J. Benedika. Na glasilo Vestnik je naročenih 53 članov. Odbor KO DIS Radovljica je v lanskem letu imel 5 rednih sej, ki so bile kar dobro obiskane. Gospoda župana Stuška smo v lanskem letu zaprosili za finančno pomoč, vendar brez uspeha. V lanskem letu sta bila organizirani dve srečanju: vseslovensko v Mostecu in gorenjsko na Bledu. V septembru 2006 smo želeli organizirati avtobusni izlet na Primorsko: Rabelj, Predel, Log pod Mangartom, Kobarid in

Vršič. Ta izlet smo žal morali odpovedati zaradi skromnih prijav. Pozornost do bolnih in starejših nam ni uspela tako, kot bi to želeli. Jubilantom za 90., 95 in 100. rojstni dan smo osebno voščili ali pa po pošti.

V program za letošnje leto smo zapisali: srečanje slovenskih izgnancev v Boh. Bistrici 30. 6. 2007, piknik na strelišču v Mošnjah in ponovni poskus skupnega izleta naše KO DIS. Sledilo je finančno poročilo, ki ga je podala I. Grašič. Poslovanje je bilo pozitivno, vodenje knjig pa skrbno in korektno. T. Pene pa je podal poročilo nadzornega odbora. Razprava se je razvnela pri dveh problemih: zdravstvenih napotnicah za zdravilišča in povračilu vojne škode. Drugo vprašanje pa posebno zanima vaščane vasi Mošnje, ki je bila požgana in izpraznjena. Vsa vojna škoda je bila takoj po vojni skrbno popisana, o čemer ima DIS zbrane vse podatke.

Društvo izgnancev Slovenije je našemu dolgoletnemu predsedniku in ustanovitelju KO DIS Radovljica Lojzetu Kranjcu podelilo odličje zaslužni član DIS, Krajevni skupnosti Mošnje pa zahvalno listino Pohvala DIS, ki jo je prevzel njen predsednik F. Peternel.

*KO DIS Radovljica
Tone Pristov*

Predsednik KO DIS Škofja Loka Andrej Franko poroča o delu.

Alojz Vidic iz DIS Sr. Dobrava se je oglašil zaradi spominske plošče v Goričanah. Treba je najti skupni jezik glede napisa na plošči. Pri tem morajo sodelovati vsa gorenjska društva izgnancev. Predstavil je tudi svojo knjigo o izgnancih Gorenjske.

V razpravi je sodeloval tudi dr. Jože Možgan, ki je spregovoril o problemu vojne odškodnine.

V glavnem je bila na občnem zboru izražena želja, da se moramo izgnanci večkrat srečevati, zahtevati pravice, ki

nam pripadajo, obdržati članstvo in pridobiti še nove člane. Le tako bomo dokazali, da še obstajamo.

Po zaključenem občnem zboru smo še malce govorili o srečanjih, ki se načrtujejo, in o izletih izgnancev ter se poslovili z željo, da se kmalu spet srečamo. V Brestanici je že 9. junija srečanje izgnancev, 30. junija pa bo srečanje gorenjskih izgnancev v Bohinjski Bistrici.

*KO DIS Škofja Loka
Jožica Kovič*

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS Maribor Tabor

Člani Društva izgnancev KO Maribor Tabor smo imeli svoj letni zbor 8. maja 2007 v prostorih Izuma v Mariboru. Vabilu se je odzvalo mnogo gostov in veliko število izgnank in izgnancev. Pozorno so prisluhnili poročilu predsednice Majde Cvetanovski, ki je poročala o delu KO v preteklem letu. V svojem poročilu je predvsem poudarila uspešno delo KO, ki je izpolnila vse naloge po programu dela, in sicer sprotno

informiranje članstva o delu celotne organizacije, o skrbi za starejše in bolne, o uspehih dveh izletih članstva, o rednem dežurstvu dvakrat na mesec, o sodelovanju z ostalimi organizacijami DIS-a iz Maribora, in še bi lahko naštevali. Sledili so pozdravni govori gostov, ki so nam zaželeli še nadaljnje uspešno delo.

*Predsednica KO Maribor Tabor
Majda Cvetanovski*

Skupni občni zbor KO DIS Maribor Rotovž - Pesnica, Maribor Pobrežje in Maribor Tezno

Dne 17. 05. 2007 je bila v Mariboru letna konferenca Krajevnih organizacij Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 za Maribor Rotovž-Pesnica, Maribor Tezno in Maribor Pobrežje.

Danilo Verbanič je prisrčno pozdravil vse prisotne, posebej predstavnic ZB Malčko Kovačič, predsednico DIS Maribor Tabor Majdo Cvetanovski in predstavnic Upravne enote Maribor Polono Pal Gorjanc. Žal se zaradi bolezni niso mogli konference udeležiti Davorin Zdovc, Mira Zalar in drugi.

Predsednica DIS Maribor Rotovž-Pesnica Desanka Sterniša je predlagala v sprejem poslovnik seje in dnevni red. Pozdravni govor in obenem tudi poročilo o delu vseh treh KO DIS Maribor je podala Desanka Sterniša. Zahvalila se je vsem mestnim četrtim, ki nam dajejo na razpolago prostore, kjer se lahko sestajajo in dežurajo naši odbori.

Miha Žgank, predsednik delovnega predsedstva, je pozval blagajnike, da podajo poročila o finančnem in blagajniškem poslovanju. Za Maribor Rotovž-Pesnica Štefka Godič, za Maribor Tezno Vilma Giber, za Pobrežje Majda Ferletič.

Poročilo nadzornega odbora so podali: za KO Rotovž - Pesnica Miha Žgank, KO Pobrežje F. Pongračič in KO Tezno S. Demšič.

V razpravi je sodelovala Malčka Kovačič. V nadaljevanju je član KO DIS vprašal, zakaj zdravniki zaračunavajo tako visoke prispevke za izpolnjevanje obrazcev za zdraviliško zdravljenje preko DIS-a. Nekateri zahtevajo od 5.000 do 12.000 sit, in to za nekoliko skopih besed.

Redni letni zbor KO DIS Bohinj

V petek 18. 5. 2007 se nas je rednega letnega zbora udeležila dobra tretjina članov krajevne organizacije.

V predsednikovem poročilu je bilo zajeto delo Društva izgnancev Slovenije in delo naše krajevne organizacije od letnega zbora 2006. Slednje poteka zgledno po zaslugi dobrega odziva vseh članov in še posebej članov odbora KO.

Posebno pozornost smo namenili koordinaciji dela gorenjskih krajevnih organizacij DIS in v tej zvezi pripravam na 7. srečanje gorenjskih izgnancev v Bohinju.

Zbora so se udeležili tudi: župan občine Bohinj, član izvršnega odbora DIS Lojze Krajnc in predsednik KO DIS Srednja Dobrava Alojz Vidic.

Vsi trije so nam izrekli dobre želje za nadaljnje delo in prispevali svoje misli v razpravi. Našemu županu in s tem občini Bohinj smo se zahvalili za dobrohotno omogočanje srečanja konec junija.

Za nadaljnje delo smo ob koncu sprejeli še naslednje sklepe:

- podpiramo usmeritev in delo DIS;
- udeleževali se bomo prireditve, ki spominjajo na nasilna dejanja okupatorjev nad Slovenci;
- tudi kot posamezniki bomo skrbeli, da izgnanstvo ne bo šlo v pozabo;
- soglašamo s pismom, poslanim DIS-u v zvezi s spominskimi obeležji na gradu Goričane in Škofovih zavodih v Šentvidu. Tu sta bila zbirna centra za izgnance iz Gorenjske. Ob pričetku obnove so jih sedanji lastniki - RKC - odstranili;
- ob življenjskih jubilejih bomo tudi naprej obiskovali naše člane. Pozornost bomo posvetili tudi bolnim in osamelim.

Na srečanje gorenjskih izgnancev, ki bo 30. junija 2007 ob 10. uri v dvorani Danica v Bohinjski Bistrici, prijazno vabimo vse izgnance, njihove svojce in prijatelje.

*Predsednik KO DIS Bohinj
Jakob Medja*

Dan izgnancev v Mariboru

Na dan izgnancev 7. junija 2007 je bila ob spomeniku izgnancem v Melju slovesna prireditev v počastitev tega dne, ki so jo skupno organizirale vse štiri mariborske KO DIS. V pozdravnem govoru je Majda Cvetanovski nanizala nekaj zgodovinskih podatkov, pomembnih za izgnance, taboriščnike, begunce, ukradene otroke, prisilne delavce. Poudarila je, da let trpljenja, človeških in materialnih izgub izgnanci ne bodo nikoli pozabili, pa naj se novodobni zgodovinarji še tako trudijo, da bi spremenili zgodovino. Mnogo žrtev vojnega nasilja je še živih in nihče, prav nihče, jih ne more prepričati, da se vse preživete strahote izgnanstva niso dogajale.

Slavnostni govornik, podžupan Mestne občine Maribor, g. Rok Peče, je v svojem govoru prisrčno pozdravil številne navzoče izgnance in povedal, da je bil tudi njegov ded iznanec in mu je ta del zgodovine dobro poznam. Poudaril je, da je prav, da se borimo za še vse neizpolnjene pravice. Ti dogodki polpretekle zgodovine naj bi bili vsem v poduk, da se kaj takega nikoli ne bi ponovilo.

V nadaljevanju programa so sodelovali učenci Osnovne šole Franc Rozman - Stane, dramski igralec Peter Trnovšek, izgnanka Berta Čobal Javornik in delegaciji KO DIS Maribor, ki sta položili cvetje k spomeniku in spominski venček na spominsko ploščo na meljski kasarni.

Majda Cvetanovski

Ob dnevu izgnancev v Mariboru

Bili smo v Rajhenburgu

Člani iz KO DIS Kočevje smo se tudi letos udeležili osrednje prireditve DIS 1941-1945 ob dnevu izgnancev, ki je bila v soboto 9. junija 2007 v Brestanici. S seboj smo imeli tudi svoj prapor društva, za katerega smo prispevali vsi člani KO kakor tudi Občina Kočevje in Društvo izgnancev Slovenije, za kar se vsem lepo zahvaljujemo. Naš prapor je ponosno nosil Dušan Šalika.

Na sami prireditvi smo se imeli prijetno, čeprav s težkimi spomini na prestano gorje, katero se je dogajalo v teh hlevih ob času izгона Slovencev. Veseli smo tudi, da se ti hlevi tudi z našo pomočjo obnavljajo. Zahvala gre vsem vodilnim v DIS. Še posebej Ivici

Žnidaršič, ki skrbite, da ohranjamo zgodovinski spomin na nasilje nad Slovenci med drugo svetovno vojno. Srečali smo se mnogi tudi s prijatelji in znanci, in tudi marsikatera solza se je utrnila ob izrečenih spominih.

Po končani prireditvi smo se odpeljali v Posavje in si med vožnjo ogledali lepe vasi in grad Mokrice, kjer je tudi nastala ta fotografija za lep spomin. Po dobrem kosilu, s katerimi so nam postregli v gostilni Strniša v Jesenicah na Dolenjskem, smo se zadovoljni vrnili domov.

Hvala vsem za lepo druženje!

*Predsednica DIS KO Kočevje
Veronika Kljun*

Udeleženci prireditve ob dnevu izgnancev iz Kočevja so si nato ogledali še Mokrice.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

S splavom po Dravi

O bčni zbor KO DIS Murska Sobota je bil 20. aprila 2007. Udeležila se ga je večina članov. Zboru so prisostvovali tudi pridruženi člani in podpredsednik DIS Jože Križančič. To gesto društva zelo cenimo, ker nikoli ne zavrnejo povabila, česar pa ne moremo reči za lokalne funkcionarje.

Po pozdravnem govoru je sledil kratek kulturni program, nato pa je predsednica **Jožica Maršik** podala pregled v prejšnjem letu opravljenih nalog, obenem je razložila načrt dela za prihodnje. Podpredsednik Jože Križančič je zbor seznanil o aktualnih nalogah, ki zadevajo nas izgnance in jih društvo rešuje.

Odbor društva je tudi letos pripravil program izleta. Izbrali smo ogled Koroške na naši in avstrijski strani.

25. maja smo se z avtobusom odpeljali do Radelj, kjer se nam je pridružila turistična vodnica. Po precej vijugasti in strmi gorski cesti smo se odpeljali na vrh Kozjaka in preko mejnega prehoda Radelj prispeli v Avstrijo. Po lepi asfaltni cesti smo nadaljevali pot do znanega umetnega jezera Stausee - Soboth. Jezero, ki leži 1083 m visoko, je dolgo 3 km in globoko 80 m. Elektrarna, ki jo

poganja voda iz jezera, leži v dolini pri mestu Labot (Lawamünd). Po ogledu jezera, ki zadržuje ogromne količine vode, smo se vrnili v dolino in preko mejnega prehoda Vič prispeli v Dravograd. Tu se je naša spremljevalka poslovila, mi pa smo nadaljevali pot v Libeliče, vasico, poznano iz novejšje zgodovine. K matični Sloveniji se je pridružila šele 1. oktobra 1922. leta.

V Gortini, kraju med Dravogradom in Radljami, smo se vkrcali na »flos«. Preden pa smo smeli na splav, so posneli skupinsko sliko vseh udeležencev.

Vstop na splav je bil slovesen, saj ga je spremljal harmonikar. Pri vkrcanju so nas pogostili s kruhom in soljo ter z domačim žganjem. Med dveurno plovbo po Dravi so nas splavarji zabavali z različnimi domislicami in na koncu priredili flosarski krst. Med vožnjo so nam postregli še s flosarskim golažem in polento ter kavo.

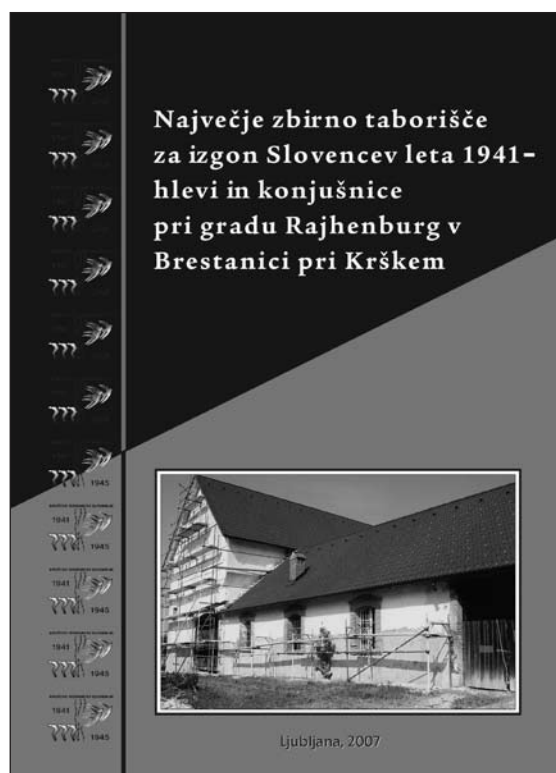
Za vse nas je bilo »splavarjenje« lepo doživetje in srečno smo se vrnili na breg. Na koncu sta nam preostala le še slovo od prijaznih flosarjev in pot domov.

Dr. Franc Planinc

Člani KO DIS Murska Sobota na izletu

Zanimiva brošura o obnovi taborišča

V brošurici so podatki, kako je Društvu izgnancev Slovenije 1941-1945 uspelo ohraniti taborišče pred propadom. Vsi zainteresirani so brošurico lahko dobili na stojnici DIS pri vходу na prireditveni prostor 9. 6. 2007. Verjetno so si knjižico oskrbeli tudi predsedniki in predsednice KO DIS za svoje člane.

V letu 2004 je bila podpisana najemna pogodba za 99 let z Mariborsko škofijo in obnova se je lahko začela.

Društvu izgnancev Slovenije 1941-1945 je s pomočjo krajevnih in območnih organizacij DIS ter sponzorjev uspelo v letu 2005 obnoviti ostrežje in strehe dela grajskih hlevov - največjega zbirnega taborišča za izgon Slovencev.

V letu 2006 je bila s pomočjo sredstev Ministrstva za kulturo obnovljena tudi fasada taborišča. V letošnjem letu pa se je začela obnova dveh notranjih prostorov v nizki stavbi taborišča, zato se je DIS že obrnil s pismom na 46 slovenskih občin, ki so podpisale pismo o nameri sodelovanja z DIS, da bi v letu 2007 darovale sredstva za postopno notranjo ureditev taborišča.

ZAHVALA

Izvršni odbor Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 se zahvaljuje vsem, ki so sodelovali pri tem, da je osrednja prireditev ob dnevu izgnancev in 62. obletnici vrnitve iz izgnanstva zelo dobro uspela.

Krajevne in območne organizacije DIS so se zelo potrudile in organizirale skupinske prihode na prireditve in s seboj pripeljale tudi praporščake.

V kulturnem programu so sodelovali: Pihalni orkester Videm-Krško, Moški pevski zbor »Svoboda« Brestanica, Trio VIVA Manca Žnidaršič, violina, Urška Prevolšek, violina, Maja Žnidaršič, violončelo, pevci Rafko Irgolič, Damjana Godnič, Matija Cerar in Kvartet Fantje z Brezove gore. Kulturni program je povezoval dramski igralec Jože Logar.

Da smo lahko imeli osrednjo prireditev ob dnevu izgnancev pri bivših hlevih, je bilo treba urediti tudi celotno dvorišče. Pri tem so kot sponzorji vsa zemeljska dela, dovoz in ravnanje gramoza opravila naslednja podjetja:

Kostak, komunalno-stavbno podjetje d. d., Leskovškova 2A, Krško, Komunalno-stanovanjsko podjetje Brežice d. d., Cesta prvih borcev 9, Brežice, in Franc Lazanski, s. p., Avtoprevoznništvo in gradbena mehanizacija, Dečno selo 10/b, Artiče, za kar se jim Izvršni odbor DIS posebej zahvaljuje.

Pri ureditvi prireditvenega prostora sta veliko dela opravila tudi člana IO DIS Alojz Rupar in Jožica Stezinar.

Izvršni odbor DIS

Spominski pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke

Krajevna organizacija Društva izgnancev Slovenije Bučka organizira tretji pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke

v soboto, 14. julija 2007.

Pohod se bo začel iz Telč ob 8. uri, nato bodo pohodniki krenili ob nemško-italijanski okupacijski meji proti Bučki. Med pohodom se bodo ustavili v Dulah.

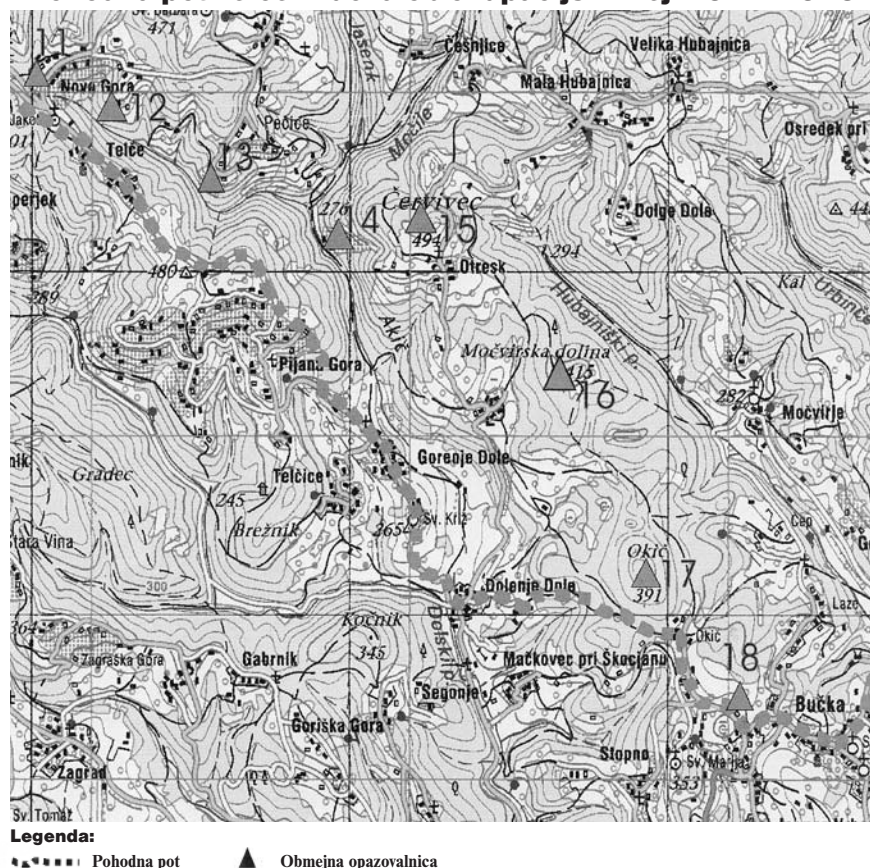
Zaključek pohoda bo na Bučki pri Kulturnem domu ob 11.30 uri.

Vse podrobnejše informacije lahko dobite po telefonu 07 309 10 40 ali mobilnem telefonu 031 462 821.

Vabljeni na pohod in na zaključek pohoda izgnanci, begunci in druge žrtve vojnega nasilja, svojci in mladina.

Krajevna organizacija DIS Bučka

Pohodna pot Telče-Bučka ob okupacijski meji 1941-1945

. Spomini in pričevanja izgnancev .

Zločini nacizma nad koroškimi Slovenci

Preganjanje koroških Slovencev se je začelo že takoj po »anšlusu« Avstrije k nemškemu rajhu 1938. Sicer so nacistični oblastniki do napada na Jugoslavijo aprila 1941 iz zunanjepolitičnih razlogov še v določeni meri tolerirali slovenski jezik in slovenske organizacije, toda tudi do tega datuma je že prišlo do izsiljene premestitve nekaterih slovenskih duhovnikov iz njihovih far, do mnogovrstnih diskriminacij posameznikov, ker so bili Slovenci (npr. pri dedovanju kmetij, koncesijah itd.), medtem ko je bil slovenski jezik v šolah ukinjen že jeseni 1938. Nekaj posameznikov je bilo aretiranih in poslanih v koncentracijska taborišča.

Pri preganjanju koroških Slovencev so tesno sodelovale tradicionalne koroške nemškonacionalne organizacije, kot Koroška domovinska zveza (Kärntner Heimatbund, z Aloisom Maier-Kaibitschem na čelu) z lokalnimi nacističnimi oblastniki in uradi v Berlinu (dobršen del tradicionalnih koroških nemškonacionalcev je bil tudi direktno vključen v nacistično stranko). Grožnje in slutnje, da bodo nacisti svoj cilj nemške Koroške uresničili preprosto z deportacijo slovenskega življa in z naselitvijo Nemcev v teh krajih, so se pojavljale že kmalu po anšlusu. Jeseni 1938 je Kärntner Heimatbund po svoji zaupniški mreži sestavil listo skoraj 250 t. i. »nacionalnih slovenskih voditeljev«, v približno istem času so sledila še druga poizvedovanja. 13. 12. 1939 je Maier-Kaibitsch v pismu v Berlinu govoril o načrtih za naselitev nemških kmetov na koroškem dvojezičnem ozemlju, iz septembra 1940 datira konkreten načrt za »odselitev« družin s približno 290 kmetij na območju Sel in Železne Kaple (v tedanjem času skoraj popolnoma slovenski območji), z namenom, da bi tam v celoti naselili nemške optante iz Grödenske doline.

Napad na Jugoslavijo je odpravil vse

zapreke glede na dosledno uresničitev takih nacističnih načrtov. Poleg popolne prepovedi slovenskega jezika v javnosti, tudi v cerkvi, je prišlo po aprilu 1941 do zaplenitve premoženja raznih slovenskih društev, polastitve premoženja slovenskega združenstva in izsiljene premestitve skoraj vseh slovenskih duhovnikov z dvojezičnega ozemlja Koroške. Končno je Himmler z odlokom z dne 25. 8. 1941 izdal tudi konkretne smernice za množično deportacijo približno 200 slovenskih družin, o katerih da je znano, da so »državi sovražne«.

Po listi oziroma kartajkah, ki stajih sestavila urad Maier-Kaibitscha in gestapo, so 14. in 15. aprila 1942 deportirali 1075 oseb v t.i. taborišče »Zrelec« v Celovcu, 158 so jih potem zopet izpustili, 917 oseb pa so 15., 16. in 17. aprila deportirali v nemška taborišča pod nadzorom »Volksdeutsche Mittelstelle« (VoMi) v Nemčijo. Usoda teh izgnancev je bila raznolika. Moške, ženske in mladostnike so po krajšem času razmestili na razna (prisilna) dela v industriji, obrti, poljedelstvu in gospodinjstvih, samo starčki, majhni otroci in deloma matere majhnih otrok so dan preživljali v taboriščih in tam deloma opravljali potrebna dela. Skoraj 100 moških so sčasoma celo prisilili v nemško vojsko, nekatere taboriščnike so ob najmanjših prekrških poslali v koncentracijska taborišča.

Nekaj posameznikov z družinami je lahko predčasno popolnoma zapustilo taborišče, eden je dobil delovno mesto npr. na Predarlskem. Približno 40 družin je po intervencijah veleposlanika Marescha lahko od jeseni 1943 do spomladi 1944 zapustilo taborišče VoMi in so potem delali na zemljiških posestih oziroma pri neki tovarni na Nižjem in Zgornjem Avstrijskem. Te družine potem niso bile več podvržene taboriščnemu režimu, toda v domovino seveda niso smele.

Načrte za morebitne dodatne deportacije so zaradi nemških porazov na frontah, odporniškega gibanja v slovenskih krajih ter taktičnih nesoglasij v nemških uradih preložili na poznejši čas. Tako je po aprilu 1942 prišlo tudi na Koroškem samo do več posamičnih deportacij, ki pa jih je treba videti že v sklopu zatiranja odporniškega gibanja. Točne številke (še) niso zgodovinsko dognane, govor je o približno 40 družinah. Avstrijska komisija zgodovinarjev je ugotovila 612 zapornikov, od tega 298 v koncentracijskih taboriščih. Te številke so minimum, ker gre samo za primere, ki jih je ta komisija lahko na podlagi določenih podatkov točneje ugotovila, znani pa so primeri, ki v poročilu komisije niso zajeti. Poleg teh je treba omeniti umrle ali usmrčene v taboriščih, usmrčene v raznih drugih okoliščinah in krajih ter drugače zasledovane in predvsem njihove potomce (tedaj majhne otroke), ki so ob preganjanju staršev in sorodnikov doživeli življenjske travme. Teh stvari so se tudi žrtve same začele zavedati in jih ugotavljati šele v zadnjih letih, glavni impulzi za to so prišli s strani raziskovanja holokavstva.

Za koroške slovenske deportirance v taborišča VoMi po letu 1945 ne poznamo konkretnih priprav za njihovo vrnitev. Prvi transport povratnikov, ki so ga organizirali deportiranci sami, je dospel na Koroško sredi julija 1945. Britanci o tem niso bili informirani in so jih hoteli poslati nazaj, toda koroškim slovenskim posredovalcem je le uspelo, da so se lahko končno pripeljali do Celovca in se tam začasno za približno štiri do sedem dni namestili v jezuitski kasarni, kjer so bile sanitarne in druge razmere katastrofalne. Potem se je začela njihova dejanska vrnitev na domove, kjer so deloma stanovali še nemški priseljenci oziroma zakupniki. Tedaj se je šele začela zakonska ureditev predaje posesti z mnogimi zapleti. Pravno vračanje premoženja se je začelo šele leta

1947, pravno je bila stvar v večini primerov zaključena do vključno leta 1949. Leta 1946 so uradi začeli izplačevati odškodnine za izgube in škodo na posestvih, najmanj polovico so deportirancem izplačali septembra in oktobra 1947 (to se je odvijalo pod imenom »Südkärntner Hilfe«), to je tik pred denarno reformo decembra 1947, s katero je denar izgubil 2/3 svoje vrednosti. Manjša plačila so deportiranci dobili še leta 1948 in 1952. K celotnemu kompleksu teh odškodnin je treba pripomniti naslednje:

1. izplačila so temeljila na ravni cen iz leta 1945;
2. uradniki koroške deželne vlade, ki so v okviru komisij v letih 1945 in 1946 ugotavljale škodo, ki so jo utrpeli slovenski deportiranci, so bili deloma za časa nacizma uradniki ustanov, ki so ocenjevale premoženje deportirancev v okviru »preselitvenih« akcij;
3. ugotavljanje škode je temeljilo na listah premoženja, ki jih je nemška naselitvena družba (Deutsche Ansiedlungsgesellschaft – DAG) napravila šele nekaj tednov po deportaciji slovenskih družin in so v tem premoženju manjkale seveda že vse stvari, ki so v teh tednih na kakršen koli način »izginile«.
4. odškodnine v okviru »Südkärntner Hilfe«, so bile celo v vsoti manjše kot vsota škode, ki so jo uradno ugotovile omenjene povojne komisije;
5. izgubo zaslužka in preprečeno izobrazbo otrok oziroma mladine sploh niso ocenili kot škodo.

Vprašanja avstrijskega skrbstva za žrtve nacizma (Opferfürsorge) so poglavje zase. Na splošno se lahko reče, da se je Avstrija približala skrbstvu za slovenske žrtve (in seveda tudi nekatere druge) zelo počasi. Slovenski izgnanci so npr. dobili dostop do pokojnin za žrtve šele leta 1988. Šele v zadnjih letih je Avstrija v okviru raznih fondov nudila dodatne odškodnine za žrtve nacizma.

Valentin Sima

Očetu izgancu v spomin

Čeprav sem slutila, da se poslavljajš, je tvoj odhod treščil z vso silo bolečine ob izgubi ljubljene bitja. Že po mamini smrti se je v hišo prikradla velika praznina, sedaj pa se mi zdi hiša polna samote. Mene in Marjana tolažijo spomini na mnoge dni, ki smo jih v veselju preživeli skupaj.

Na Malem Dolu si se rodil 28. junija 1927 materi Amaliji in očetu Filipu. V družini so bili štirje otroci: starejši brat Marjo, ti ter sestra Marija in brat Viktor, ki sta se rodila za teboj.

Ko se danes včasih ozrem po Malem Dolu, si kar ne morem zamisliti, da je bila vas v času tvojega otroštva drugačna in da so ljudje trpeli veliko pomanjkanje. Tako si moral tudi ti k sosedovim Jabkovim služiti, obenem pa si hodil v šolo v Tomačevico in Gabrovico. Vendar vsa sivina in trdota, v katero se zna zaviti Kras, ni mogla ugnati

razposajenosti številne otročadi, s katero si se igral in podil v prostih trenutkih po Malem Dolu. Zate in to otročad so z veliko ljubeznijo skrbele nona in tete, ki so bile z otroki vedno zelo dobre. Še napol otrok si začel delati v Monfalconu – Tržiču, kamor si se vsak dan vozil s kolesom.

Kljub navidezni odmaknjenosti Malega Dola od večjih in bolj pomembnih krajev vojna vihra in pustošenje druge svetovne vojne nista prizanesla niti tvoj rojstni vasi. Tako je za svobodo padel tvoj brat Marjo, tebe in tvojega očeta so odpeljali na prisilno delo v Nemčijo, mama pa je šla z mlajšima otrokoma Marijo in Viktorjem k sorodnikom v Preserje. Po vrnitvi domov te je rodna vas pričakala požgana in porušena – ena sama beda in treba jo je bilo ponovno zgraditi. Vedno sem občudovala tvoj pogum in zelo sem ti hvaležna, da si tudi v meni vzgojil duha vztrajnosti in upanja.

Kljub številnim socialnim in ekonomskim težavam je srečanje z našo mamo – Mileno Krt iz Hruševce – polepsalo in obogatilo tvoje življenje. Še mlada sta se poročila in iz vajine ljubezni sva se rodila midva: hčerka Marija in sin Marjan. S svojo družino ter očetom in materjo si trdo delal in skrbel za dom vse življenje. Bil si zelo napreden in ustvarjalen.

Zadnja leta si bil zaposlen pri Varnosti Nova Gorica. Po upokojitvi in mamini smrti sva se jaz in Marjan s teboj veselila vsakega dne, ki smo ga preživeli skupaj, saj smo ob maminem odhodu globoko začutili, da človeka najbolj osrečuje življenje v

družinski skupnosti in darovanje v njej.

Toliko je še misli in občutkov, ki bi ti jih rada povedala in za katere vedno mislimo, da bo dovolj časa, da jih bomo izpovedali, pa nas usoda prehití in naša usta obmolknejo. Sedaj v žalosti z vsemi, ki so te imeli radi in so te spoštovali, nemo stojim ob tvojem grobu in kljub bolečini čutim, da si še vedno med nami. Počivaj v miru. Naj ti veter, ki pogosto veje preko teh gomil, prinaša vse naše misli, polne ljubezni in hvaležnosti.

Zbogom tata!

Marica in Marjan Bandelj

Grozodejstva v Braniku

Nekaj podatkov o dogodkih in žrtvah med našimi krajani med 2. svetovno vojno. Branik – takratni Rihemberk je takrat štel okrog 1700 prebivalcev.

Podatki: 15. 2. 1944 je bilo požganih in nacionaliziranih 225 stanovanjskih hiš in še nekaj več gospodarskih poslopj. 529 ljudi je bilo tega dne izgnanih v Nemčijo, med njimi je bilo 250 žensk in 169 otrok. 163 ljudi je bilo izgnanih v Nemčijo že

pred 15. 2. 1944 in po tem datumu, tako da je bilo vseh izgnanih in interniranih skupaj 692 ljudi. Poleg tega je bilo še 193 beguncev. 885 je bilo vseh izgnancev in beguncev. 47 ljudi je umrlo v internaciji.

Naj omenim še: 223 ljudi je bilo v partizanih, 44 padlih partizanov, 32 ljudi pobitih doma, 123 vseh žrtev (v internaciji in pobitih doma).

Iz razprave Ivana Birse na občnem zboru KO DIS Koper

Skrb
za vaše zdravje
je del nas.

KRIKA
Živeti zdravo življenje.

medex
international d.d.
linhartova 49/a
ljubljana, slovenija

IZVRŠNI
ODBOR
DRUŠTVA
IZGNANCEV
SLOVENIJE
1941–1945

Predsednica:
Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednika:
Jože Križančič, Ptuj
Janez Komljanec, Slovenj Gradec

Člani:
Ivan Babič, Buče
Emilija Držanič, Brežice
Sabina Godnič, Komen
Tomaž Hočevar, Koper
Milan Jazbec, Ljubljana
Zdenka Kaplan, Novo mesto
Lojze Kranjc, Radovljica
Marija Kuhar, Brezovica/Lj.
Albin Pražnikar, Izlake
Alojz Rupar, Boštanj
Jožica Stezinar, Brežice
Anka Tomišek, Ljubljana
Malka Veler, Slovenska Bistrica
Franci Vidmar, Žalec
Alojz Voščun, Lendava
Davorin Zdovc, Maribor
Franc Žičkar, Leskovec
Marija Žnidar, Kamnik

NADZORNI ODBOR

Mira Zalar, Maribor – predsednica
Janez Blas, Sevnica
Anton Žmavcar, Slovenska Bistrica

ČASTNO RAZSODIŠČE

Ivan Gole, Trebnje – predsednik
Olga Kamenov, Ljubljana
Jožef Pograjec, Polšnik
Štefanija Žalec, Ljubljana

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:
Ivica Žnidaršič

Odgovorni urednik:
Jože Križančič

Lektorica:
Alenka Lokar Blatnik

Tisk:
Tiskarna Skušek

Naslov:
Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Komenskega 7
telefon: 01 - 434 48 80
telefaks: 01 - 434 48 80
email: drustvoizgnancev@siol.net
http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:
02222-0010570920
Nova Ljubljanska banka

Umrli člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS	Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti	KO DIS	Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Artiče	Ema Berta IVANŠEK	12.02.1944	03.04.2007	KO DIS Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju, Vuzenica	Niko HRIBERNIK	07.04.1931	11.04.2007
Marija IVANŠEK	12.05.1927	06.04.2007	Danica JANDL	28.06.1911	19.04.2007		
Marija KOVAČIČ	08.04.1925	11.02.2007	Frida PLEVNIK	21.02.1921	13.05.2007		
Rozalija STERMŠEK	06.03.1918	19.05.2007					
KO DIS Bizeljsko	Ivan ILJAŠ	09.12.1922	04.05.2007	KO Polje ob Sotli-Buče	Marija VOVK	23.01.1914	09.03.2007
Stanislav KOVAČIČ	08.11.1938	17.05.2007					
Terezija OSOJNIK	04.10.1910	10.05.2007	KO DIS Radeče	Rudi DRAKSLER	01.03.1934	03.05.2007	
Terezija STRMECKI	19.06.1911	30.04.2007	Jože KRANJEC	22.02.1940	22.04.2007		
Slavica VERŠEC	15.11.1925	24.04.2007	Vincenc ZORKO	03.11.1922	...04.2007		
Mihael ZUPAN	20.09.1927	04.06.2007					
Janez ŽERTUŠ	16.01.1927	03.05.2007					
KO DIS Boštanj	Mihaela JUDEŽ	21.09.1926	01.06.2007	KO DIS Ravne na Koroškem	Terezija JERNEJ	10.09.1923	04.05.2007
Ivanka LISEC	26.10.1935	04.06.2007					
KO DIS Brestanica	Drago FLIS	19.10.1938	28.03.2007	KO DIS Ruše	Anica ČUJEŽ VOGELNIK	23.02.1932	27.04.2007
Angela KOKOTEC	30.05.1924	14.01.2007	Jelica DOLINŠEK	04.04.1925	29.04.2007		
Jože LAKNER	30.08.1933	21.03.2006					
Marija ZALOKAR	16.11.1937	24.03.2007	KO DIS Sevnica	Alojz FLAJS	12.01.1945	10.04.2007	
			Milan HREN	25.01.1937	22.03.2007		
KO DIS Brežice	Terezija Poteko	15.02.1925	17.05.2007	KO DIS Slovenj Gradec	Klotilda KUNEJ	20.04.1928	04.04.2007
				Vinko CAJNKO	30.01.1911	11.06.2007	
KO DIS Bučka	Matija Ludovik ILER	23.02.1937	15.04.2007	KO DIS Srednja Dobrava	Franc KRIVIC	03.10.1920	04.06.2007
Franc REMIC	26.01.1921	27.05.2007					
KO DIS Čatež ob Savi	Ivan Oštir	30.01.1941	18.05.2007	KO DIS Šentjanž	Franc PLAZAR	29.03.1921	29.05.2007
KO DIS Grosuplje	Anton LESJAK	02.06.1928	14.04.2007	KO DIS Šentjur pri Celju	Marija GOBEC	1926	11.06.2007
KO DIS Gornja Radgona	Marija KOCUVAN	22.03.1925	29.05.2007	KO DIS Škofja Loka	Veno DOLJAK	23.06.1925	23.05.2007
				Amalija INGLIČ	15.07.1914	17.04.2007	
KO DIS Jesenice	Ljudmila BLAZNIK	18.01.1928	27.12.2006	Blaž KOS	29.01.1907	20.05.2007	
Ljudmila ELERŠIČ	21.08.1925	09.03.2007	Ferdinand SKVARČA	18.05.1926	05.05.2007		
Ivan FINŽGAR	14.08.1936	24.02.2007					
Marija VIDMAR	06.09.1913	16.02.2007	KO DIS Št. Jurij pod Kumom	Franc KOTAR	11.12.1941	29.05.2007	
KO DIS Kamnik	Franc ŠUŠTAR	1930	... 06.2007	KO DIS Trebnje	Rudolf MEDVED	10.04.1909	06.02.2007
KO DIS Kranj	Ivan UČAKAR	09.02.1930	21.05.2007	KO DIS Tržič	Franci JERMAN	28.11.1928	13.05.2007
				Jožefa POHLEVEN	01.12.1923	26.03.2007	
KO DIS Krško	Jožefa STOJS	16.07.1924	01.06.2007				
				KO DIS Velenje	Anica MRAMOR	26.08.1924	29.10.2006
KO DIS Ljubljana Šentvid	Kristina Škrbec	31.05.1940	... 2007				
				KO DIS Vrhnika	Monika KOGOVŠEK	14.08.1939	30.05.2007
KO DIS Maribor Tabor	Antonija JUKIČ	20.01.1922	08.11.2006				
Boris KOČEVAR	15.07.1929	21.01.2007	KO DIS Zagorje	Anton IGLIČ	21.09.1909	07.04.2007	
Marjan LOGAR	08.12.1930	24.12.2006	Franc POVŠE	17.01.1937	20.03.2007		
Zmagoslava PEHLIČ	26.02.1937	13.03.2007					
Štefanija PERŠON	27.11.1927	05.04.2007	KO DIS Žalec	Anton BLATNIK	30.04.1940	17.04.2007	
Dragica VERŠIČ	03.11.1933	15.02.2007	Anton KARČIČ	07.11.1924	11.02.2007		
Angela SUPANC	05.04.1924	16.01.2007	Terezija KROPIVŠEK	16.10.1933	10.02.2007		
Slavko ŠIVEC	04.04.1922	18.02.2007	Štefanija KUČINA	01.12.1926	05.04.2007		
KO DIS Pince – Marof, Benica, Petišovci	Stanko KOLENC	04.09.1931	13.05.2007				